№ 265 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאדזער טאגעבלאט

21-סטער יאהרגאנג | 14 listopada 1928 r | מיטוואך, א' כסליו תרפ"ט | רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 8. טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57, פון אדמיניסטראציע 47

ווידער א שטורמישע זיצונג אין סיים

אנגענומען דעם פארשלאג פון „איינסעל“ וועגען די לעמבערגער געשעהענישען.

גרינבוים'ס רעדע וועגען דער טרויעריגער לאגע פון דער יודישער בעפעלקערונג

ארעסטירט דעם מערדער פון פאר-פאלק טישער

נעכטיגע זיצונג פון סיים.

ווארשא (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון סיים, וועלכע האט זיך געעפענט 3 נאכמ. איז פארגעקומען דער המשך פון דער דעבאטע איבער'ן פרעליטינאר-בודזשעט.

דער פארשטעהער פון „ווזוואלעניע“ דעפ. וואזשערצקי שילדערט די ווירטשאפטליכע און פאליטישע לאגע פון לאנד און ער זאגט, אז אין לאנד הערשט א פערביטערונג, די האפנונגען, וואס דאס פאלק האט געלעגט אויף פילסודסקי'ס רעגירונג האבען זיך נישט פערווירקליכט. די רעגירונג שפילט א ברוגז-טאנץ מיט'ן סיים און עס הערשט נישט קיין נארמאלע בעציהונגען צווישען די צוויי אינסטאנצען, צום סוף פון זיין רעדע ערקלערט דער רעדנער, אז „ווזוואלעניע“ וועט שטימען פארן בודזשעט אבער בתנאי, אז די רעגירונג זאל ענדערן איהר בעציהונג צום סיים.

דעפ. קוזשניעוו (נ.ד.) זאגט, אז די רעגירונג פיהרט א שלעכטע ווירטשאפטליכע פאליטיק און דערפאר הערשט א קריזיס אין לאנד. דער פארשטעהער פון דער פויערן-פארטיי, דעפ. ראמבסקי האלט א גרויסע רעדע, אין וועלכער ער בעקלאגט זיך, אז די רעגירונג בעהאנדעלט זעהר שלעכט די דארפישע בעפעלקערונג, וועלכע צאהלט אזוי פיל שטייערן. ער קריטיקירט אויף א זעהר שארפען אופן די דעפוטאטען פון „איינסעל“ רייסען איהם איבער מיט צווישען-רופען.

דאמבסקי שרייט צו זיי אוים: איהר וועט מיר נישט פערמאכען ס'מויל, פאר אייערע דראהונגען האב איך קיין מורא נישט, דעם מארשאלעק דאשינסקי האט איהר אויך געפרובט צו דראהען!

דאס ווארט בעקומט

דעפ. יצחק גרינבוים.

ווען דער פארשטעהער פון יודישען „קאלא“ הויבט אן רעדן, נעהען זעהר פיל דעפוטאטען ארויס פון זאל. גרינבוים רעדט וועגען די גרויסע שטייערן-לאסט, וואס דריקען ווי א שווערע משא אויף די פלייצעס פון דער רואינירטער יודישער בעפעלקערונג. ער זאגט, אז מיר צאהלען די גרעסטע שטייערן, און די רעגירונג גיט אונז גארנישט צוריק, די קהלות האבען בעקומען צוגעווארפען א נישטיגע סומע פון 10 מיליונד זל. אונז נוצט מען אוים און צוריק גיט מען אונז גארנישט. דעפ. סאבאלעווסקי פון איינסעל שרייט אוים: און די עפענטליכע זיכערהייט?

גרינבוים: נאך די לעצטע געשעהענישען אין פויזען דארפט איהר שוין וועגען זיי נישט רעדען.

דער רעדנער זאגט ווייטער, אז די רעגירונג פערנעמט זיך נישט מיט קיין יודישע ענינים. די צארישע בעגרענצונגען זענען נאך נישט געווארען אפגעשאפט, פון די ווירטשאפטליכע פאזיציעס שטופט מען אונז ארויס. אין גאליציען האט מען אפגעזאגט אלע יודישע באהן-ארבייטער, אין קאנגרעס-פוילען האט מען ארויסגעווארפען די יודישע ארבייטער פון די טאבאק-פאבריקען און נישט בלויז פון די מלוכה-שע אונטערנעהמונגען, נאר אפילו פון ריין-יודישע פאבריקען ווייל מען וויל אויך אויסרייניגען דעם יודישען עלעמענט אזוי ווי עס איז לעצטענס געשעהן אין א יודישער טעקסטיל-פאבריק אין לאדז. (עטינגאנ'ס פאבריק די רעד.). די רעגירונג פיהרט א נקמה-פאליטיק אין די יודען, ווייל מיר האבען געשטימט אויף דער ליסטע נומער 18. אלע, וואס האבען אונטערגעשריבען די דאזיגע ליסטע ווערען פערפאלגט.

דער רעדנער דערמאנט אויך דעם סקאנדאל מיט יודישע מתים אויף דער ווארשאווער אוניווערזיטעט. קיין שום רעגירונג האט נישט געפרובט צו דע-מאראליזירען די יודישע בעפעלקערונג, ווי די איצטיגע, מיר ווילן אבער נישט אויפגעבען דעם קאמף פאר אונזערע רעכט.

די זיצונג געהט איבער צו די פאר-שלאגען וועגען די:

לעמבערגער געשעהענישען.

וועגען דעם דאזיגען ענין זענען אריינגעטראגען געווארען 2 דרינגענדע פאר-שלאגען, איינער פון איינסעל און איי-נער פון די רעכטע. דעפ. סטראנסקי בעגרינדעט דעם דרינגענדען פארשלאג פון די רעכטע און דעפ. לעווענהארץ — דעם פארשלאג פון איינסעל.

צום ווארט קומען איינציגע אוקראי-נישע דעפוטאטען. און עס פערציהט זיך א דיסקוסיע צי מזרח-גאליציען גע-הער צו פוילען אדער נישט.

אנ'אוקראינישער דעפוטאט שרייט אוים: די פאליציי איז שולדיג אין די געשעהענישען.

מיניסטער סקלאדקאווסקי

שטעלט זיך אויף פון ארט און ווענדעט זיך צום אוקראינישען דעפוטאט:

אוודאי איז די פאליציי שולדיג, ווייל זי איז געווען צו מילד צו אייך.

אויף די אוקראינישע בענק ווערט א געוואלדיגער טומעל, וואס דויערט א לענגערע צייט.

ווען דער טומעל שטעלט זיך איין רעדט דער קאמוניסטישער דעפוטאט ביטנער. זיין רעדע ווערט אבער נישט געהערט, די דעפוטאטען פערשרייען איהם.

ביידע דרינגענדע פארשלאגען ווערען געשטעלט צו דער אפשטימונג. עס ווערט אנגענומען דער פארשלאג פון איינסעל, אין וועלכען עס ווערט צווי-שען אנדערן געזאגט, אז פאר די גע-שעהענישען אין לעמבערג איז שולדיג די אונפעראנטווארטליכע פאליטיק פון געוויסע אוקראינישע קרייזען.

דער קאמף אין יודישען „קאלא“

וועגען פרעזעס אין פרעזידיום.

ווארשא (טעלעפאניש) אויף דער נעכטיגער בעראטונג פון „קאלא“ איז פארגעקומען דער המשך פון דער דיס-קוסיע צי די „קאלא“ זאל האבען א פרעזעס אדער א פרעזידיום.

די גאליציאנער דעפוטאטען האבען ערקלערט, אז כל זמן גרינבוים וועט זיין פרעזעס פון „קאלא“ וועט די בעציהונג פון דער רעגירונג זיך נישט ענדערן לטובת די יודען. די אנדערע דעפוטא-טען האבען אבער ערקלערט, אז די פאליטישע לאגע אין לאנד איז איצט אזוי, אז אפילו פאר'ן פרייז פון גרינ-בוים'ס דעמיסיע וועט איצט די רעגי-רונג אויך נישט ענדערן איהר פאלי-טיק בנוגע דער יודישער בעפעלקערונג. די דיסקוסיע האט נישט געבראכט קיין שום רעזולטאט, עס איז בעשלאסען גע-ווארען צונויפצורופען א צווייטע זיצונג וועגען דעם ענין.

הוי נפלה עטרת ראשנו!

אחרי מחלה קשה ומיוסרה גוע ויאסף אל עמיו בשנת שבעים ושתים לימי חייו האיש החסיד וי"א

נ"ע פנחס ב"ר חיים ז"ל לובלינער

(הנקרא פנחס פיאנטקער).

ההלוי' תהי' היום, א' כסלו תרפ"ט בשעה 12.30 אחה"צ ממעונו פיעטריקאווער 92

השרויים בצער עמוק משפחתו המתאבלת.

ארעסטירט דעם מערדער פון פאר-פאלק טישער.

ביים שליסען פון נומער האבען מיר בעקומען די ידיעה, אז נאך פיל אנ-שטרענגונג איז דער אויספארשונגס-מאכט, וואס איז געשטאנען אונטער דער פערזענליכער אנפיהרונג פון פאלי-ציי-קאמענדאנט אויף לאדזער וואיע-וואודזטווא ניעדזשעלסקי. נאטשעלניק פון אויספארשונגס-אפטיילונג ביי דער לאדזער וואיעוואדזטווא, אינספעקטאר נאכעק און פאליציי-קאמענדאנט אויף דער שטאט לאדז אויבער-קאמיסאר אי-זידארטשיק, געלונגען נעכטען 2 ביי-נאכט צו פאלען אויף די שפורען פון דעם מערדער פון גרויזאמען מארד פון דער פאמיליע טישער.

2.30 ביינאכט האבען די אויבענדער-מאנטע ארעסטירט דעם 19-יעהריגען לאניוכא וואס וואוינט ביי זיינע על-טערן מארגאווא 33 אויפ'ן פערטען שטאק און מיט א אויטא איהם אבגע-פיהרט אין אויספארשונגס-אמט. גלייך נאכ'ן ברענגען איהם אין אויספארשונגס אמט, איז לאניוכא אויסגעפארשט גע-ווארען דורכ'ן פראקוראר שמידט, און אין רעזולטאט האט ער זיך מודה גע-ווען אין בעגעהן דעם מארד. ער האט אנגעוויזען דאס ארט, וואו ער האט בע-האלטען די האק, וועלכע איז אויף זיין אנווייזונג געפונען געווארען. ער האט אויך אנגעגעבען דעם נאמען און אד-רעס פון זיין קאלעגע, וואס זאל אויך האבען אנטייל גענומען אין מארד.

אזוי אבער, ווי ס'איז נישט פעסט-געשטעלט געווארען דעם אנטייל פון דעם לעצטען, ווערט זיין נאמען דער-ווייל געהאלטען בסוד.

די אויספארשונג דויערט ווייטער.

(§)

בעלא קוהן ארעסטירט אין רומעניען

פראג (אטע) „פראגער פרעסע“ מעלדעט פון בוקארעסט, אז די רומעני-שע פאליציי האט ארעסטירט דעם בע-וואוסטען געוו. דיקטאטאר פון אונגארן, בעלא קוהן. דער ארעסט איז פארגע-קומען אין קאנסטאנצא. מ'האט ביי איהם געפונען א גרויסע סומע געלד. אין בוקארעסט שטעלט מען פעסט, אז די סאוויעט-רעגירונג האט ארויס-געשיקט א גרויסע צאהל אגענטען קיין רומעניען, וועלכע האבען געהאט די אויפגאבע ארויסצורופען א כאאס בעת דעם רעגירונגס-קריזיס. דער שעף פון די סאוויעטישע אגענטען איז ווא-רשיינליך געווען בעלא קוהן.

ווארשאווער שטאט-פרעזידענט

אפגעשטאטעט א וויזיט ביי ליב יפה'ן

ווארשא (טעלעפאניש) דער ווא-רשאווער שטאט-פרעזידענט אינזש. סלאמינסקי האט רעוויזירט יפה'ן אין זיין וואוינונג. יפה האט גערעדט העב-רעאיש. וואס ד"ר לאנגמאן האט איבער-געזעצט אין פויליש. ביים געזעגענען זיך האט פרעזידענט סלאמינסקי געוואונ-שען יפה'ן ערפאלג אין זיין ארבייט.

מארגען, דאנערשטאג, 9 א זייגער פריה צו דער ערשטער שמערצליכער יאהרצייט פון אונזער קיינמאל נישט פערגעסענעם

נ"ע יוסף יאקובאוויטש

קומט פאר אין דער שוהל „בית יוסף“, קאנסטאנטינער 72 א הזכרה, צו וועלכער אלע מתפללים, פריינד, די מיטגלידער פון „מלביש ערומים“, פערוואנדטע און פערעהרער פון פערשטארבענעם ווערען געבעטען פינקטליך און צאהלרייך צו קומען.

די גבאים.

זאפארט צו פערמיעטהען

ווארינונגען

בעשטעהענד פון 1, 2, 3, 4 און קוכען מיט אלע בעקוועמליכקייטען, ערשטקלאסיגע אויספיהרונג אויף דער פאמארסקא 41 און ציגעל-נאס 101. צו בעזיכטיגען א גאנצען טאג. געניגערעס צו ערפאהרען פאמארסקא 41 אין קאנטאר פון 12—2 ביטאג.

ערשטקלאסיגע
פריוואט טאנץ-שולע
וואו ס'ווערט געלערנט די נייעסטע מאדערנע טענץ איינצעלנע לעקציעס אויך אין גרופענווייזע. מיט זעהר גוטע בעדינגונגען. מיט אכטונג
דיפלאמירטער טאנץ-לעהרער ב. לעבאוויטש
שענקעוויטשא 15, פראנט, I שטאק.
בעמ. ס'ווערען אנגענומען שילער און שילערינס יעדען טאג פון 11 פריה ביז 10 אוו. אין קאנצעלאריע.

א עס-צימער
בעשטעהענד פון א קרעדענץ, גלאז-שענקעל (סערוואנטקע), פאמאצניק און זייגער-שענקעל, גאנצליך ניי, געלעגענהייטליך צו פערקויפען. צו ערפאהרען: דזיעלנא 9, ווינריב פון 1 ביז 3 נאכמ.

קוואליפיצירטע
שטריקערס
ווערען פון זאפארט געזוכט פרענקיל, פולנאצנא 27.

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA
גראנסקא 28, טעל. 41-46
ספעציאליסט פון ביינער און געלענקע-קראנקהייטען :—: פערקרימונגען פון פלייצעס און גלידער. :—:
אייגענע פראצעוניע
פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען: ווי וקלאדקעס געגען פלאטפוס, קינסטליכע פיס, ארטאפעדישע גארסע-טען א. ז. וו. נעמט אן פון 5—7.

Dr. I. GRYNBERG
אינערליכע קראנקהייטען
ספעציאליסט פון הארץ-קראנקהייטען
צעגעלניאנא 53, טעל. 74-15
נעמט אן פון 5—7 אין אווענד.

ד"ר מ. וואלפסאן
חסבאדניא 17, טעל. 28-83
צוריקגעקעהרט.

Dr. med. Z. Datyner
ספעציאליסט פאר גירלין, נאז און אויערן-קראנקהייטען
Piramowicza 11 (שריתקער פלגינסקע)
Tel. 48-05.
נעמט אן פון 8 ביז 10 פריה. און 6—8 אווענד.

Dr. med. A. Mazur
ספעציאל-ארצט פאר אויערן, נאז און האלז-קראנק הייטען אויך שטום און שפראך-פעהלער
האט זיך איבערגעצויגען אויף
חסבאדניא 65
איינגאנג אויך דורך פיעטריק. 46 טעל. 66-01

Dr. Niewiażski
האט זיך איבערגעצויגען
אויף אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אווענד. ספעציאל-ארצט פאר סיפיליס, טריפער און מענער-שוואכע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען. פאר דאמען ספעציעלער ווארטע-זאל.

וואהל-קאמיטעט צום ראט פון דער קראנקען-קאסע אין לאדז

ביים צענטראלען יודישען האנדווערקער-פערבאנד, פאלודניאווא 4.

7

יודישער האנדווערקער און ארבייטס-געבער!

דעם 18. נאוועמבער בעת די וואהלען צו דער קראנקען-קאסע פאר דער

שטימט אייגציגער יודיש. ארבייטס-געבער-ליסטע 7

אינטערפּעלאַציע אין ענגלישען פּאַרלאַמענט
וועגען די געשעהענישען ביים כותל-מערבי

לאָנדאָן. (ספּעציעלע טעלעגראַמע צום „לאָדזשער טאָגעבלאַט") אויף דער נעכטיגער זיצונג פון ענגלישען פּאַרלאַמענט איז אַריינגעטראָגען געוואָרען אַן אינטערפּעלאַציע צום קאָלאָניען-מיניסטער אַמערי, וועגען די געשעהענישען ביים כותל מערבי. דער מיניסטער האָט ערקלערט, אַז דער ענין איז לעת עתה נישט גענוג אויסגעפאָרשט געוואָרען. אין אַ פּאָר טעג אַרום וועט די רעגירונג פאָרשטעלען פאַר'ן פּאַרלאַמענט „אַ ווייסען בוך" וועגען די געשעהענישען און די שטעלונג פון דער ענגלישער רעגירונג צום דאָזיגען אינצידענט.

אַמעריקאַ וועט נישט שענקען אירע מלחמה-חובות אין אייראָפּאַ
אינטערעסאַנטע רעדע פון פּרעזידענט קולידזש וועגען דער בעציהונג פון די פּאַראייניגטע שטאַטען צו די אייראָפּעאישע מלוכות

וואַשינגטאָן (פּ.) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן צעהנטען יאָהר-טאָג, ווען ס'איז ערקלערט געוואָרען דער וואָפענשטילשטאַנד האָט פּרעזידענט קולידזש געהאַלטען אַ גרויסע פּאָליטישע רעדע, אין וועלכער ער האָט אונטערגעשטראָכען דעם שלום כאַראַקטער פון דער אַמעריקאַנער פּאָליטיק.

די פּאַראייניגטע שטאַטען — האָט ערקלערט פּרעזידענט קולידזש — האָבען נישט גיהאַט פון דער מלחמה קיין שום נוצען, הגם, אַמעריקאַ האָט געמאַכט פיל גרעסערע הוצאות, ווי אַ וועלכעס עס איז אַנדער לאַנד. די היינטיגע פּראָבלעמען, וועלכע שטעהן פאַר אַמעריקאַ, האָבען דעם צוועק צו פערהיטען פון אַ מלחמה און צו פערטיידיגען דעם איציגען צושטאַנד אין אייראָפּאַ. גלייכצייטיג האָט קולידזש אונטערגעשטראָכען די נויטווענדיגקייט פון ים-באַוואָפנונגען, וועלכע אַמעריקאַ דאַרף מאַכען און די פערטיידיגונג פון פּאַנאַמע קאַנאַל.

אויפווייזענדיג, אַז ענגלאַנד'ס קריגס-פלאָט איז פיל גרעסער פון אַמעריקאַנישען און, אַז ענגלאַנד וויל נישט דערלאָזען צו קיין ענטוואָפנונג, האָט קולידזש געזאָגט, אַז אַמעריקאַ האָט אָפּגעוואָרפען דעם פראַנצויזיש-ענגלישען ים-אָפּמאַך, ווייל ער איז נישט גינסטיג פאַר די פּאַראייניגטע שטאַטען.

וואָס שייך די מלחמה-חובות האָט קולידזש געזאָגט, אַז די פּאַראייניגטע שטאַטען האָבען גענומען אין אַכט די צאָהלונגס-פעהיגקייטען פון די בעזונדערע בעלי-חובות און זיי וועט דעריבער נישט שענקען אירע חובות. אַמעריקאַ וויל נישט פינאַנסירען די צוקונפטיגע מלחמה באַוואָפנונגען. אייראָפּאַ איז שוין איצט דערגאַנגען צו אַזאַ מצב, אַז זי קען בעקומען הילף פון אַמעריקאַ נאָר אויף ריין געשעפטליכע יסודות.

ווייטער האָט קולידזש אויסגעדריקט זיין וואונש, אַז אייראָפּאַ זאָל ווי אַמביציעס דערגרייכען צו אַזאַ לעבענס-שטייגער, ווי אַמעריקאַ. אַמעריקאַ שטרעבט צום שלום, מחמת זי איז פינאַנסיעל אַנגאַזשירט אין דער גאַנצער וועלט און אין פאַל פון אַ מלחמה וואָלט זי אַמשטאַרקסטען געליטען. אויב אַמעריקאַ וועט דאָך איינגעהן אויף געוויסע הנחות בנוגע אירע חובות אין אייראָפּאַ וועט זי דאָס טון נאָר מיט דעם צוועק, כדי אייראָפּאַ זאָל בעוויזען זיך צו בעפרייען פון די שווערע מלחמה-פאָלגען.

אברהם טענצער פערורטיילט
אויף 8 חדשים תפיסה
פאַר אונטערצינדען זיין אייגענע פאַבריק.

(§) אין לאָדזשער קרייז-געריכט איז געקומען פאָרגעקומען דער פּראָצעס פון אברהם טענצער, וועלכער איז געשטעלט געוואָרען אונטער'ן פערדאַכט, אַז אין דער נאַכט פון 21 יוני 1926 האָט ער אונטערגעצונדען זיין פאַבריק אויף קאַשטשעלנאַ 20 אין אַלעקסאַנדער, מיט'ן צוועק צו בעקומען 10 טויזענד דאָלאַר פייער-קאַסע.

אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק זיצען אברהם טענצער, זיין זוהן פ. טענצער און דער פאַבריקס-מייסטער צינקע און דער פּאַרטיער יעקב שולץ, די לעצטע זענען אָנגעקלאַגט געוואָרען אַלס מיטהעלפער אין פערברעך.

דער פּראָצעס האָט געדויערט אַ גאַנצען טאָג, עס זענען אויסגעהערט געוואָרען 30 עדות און 4 עקספּערטען. 12 בייְנאַכט איז אַרויסגעטראָגען געוואָרען דער אורטייל. אברהם טענצער ווערט פערמשפּט אויף 8 חדשים תפיסה, יעקב שולץ אויף 4 חדשים, די איבריגע 2 זענען בעפרייט געוואָרען.

„טאַו".

היינט מיטוואָך, קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע-זאַל נאַרוטאָוויטש 20, אַ אָוונד פון וואָרט, מוזיק און טאַנץ, מיט אָנטייל פון פרוי ס. בראָדערזאָהן און פרל. אסתר ראָזענבערג און אַרטיסטען פון „אררט" מיט'ן אָרקעסטער-דיריגענט ס. ביינגעלמאַן. די איינקונפטע געהען לטובת דער געזעלשאַפט „טאַז". איינצעלהייטען אין די פּראָגראַמען. בילעטען-פערקויף אין קאַנצעלאַריע פון „טאַז" אַנדזשעיאַ 1.

6354

אויפרייס אין די אַמוניציע-סקלאַדעס אין רעמבערטאָוו.

וואַרשאַ. (טעלעפאָניש) נעכטען אָוונד איז אין די רעמבערטאָווער אַמוניציע-סקלאַדעס פּאָרגעקומען אַ שרעקליכער פּאָרפאַל, וואָס האָט פּעראורזאַכט דעם טויט פון עטליכע פּערזאָנען. אין איינעם פון די פאַבריקס-קעסלען איז פאָרגעקומען אַן אויפרייס. דער גאַנצער בנין האָט אַ ציטער געטון און עס האָבען זיך דערהערט די געשרייען פון פערוואונדעטע. נעבען דעם קעסעל זענען געלעגען 4 אַרבייטער אָפּגעטהענדיג אין בלוט. 2 פון זיי זענען שוין געשטאָרבען פון די בראַנדען. און די אַנדערע צוויי האָט מען אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל. די פּאָליציי פיהרט אַן אויספאָרשונג וועגען די סיבות פון'ם אויפרייס.

ראָקפעלער געגעבען אַ האַלבען מיליאָן דאָלאַר
פאַר דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין רוסלאַנד.

ניו-יאָרק, 13. נאָוועמבער (יט"א) דער זוהן פון גרויסען מיליאַרדער ראָקפעלער האָט צוגעשיקט צום „אגראָ-דזשוינט" אַ האַלבען מיליאָן דאָלאַר לטובת דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין סאָוויעט-רוסלאַנד.

דער סך-הכל פון קעניגסבערג
אין דער אָפּשאַצונג פון ליטווישען אָפּאָזיציע.

קאָוונע. „ליעטוויאָס איידאַס" דרוקט אַ לייט-אַרטיקעל אונטערן נאָמען דער בילאַנס פון די קעניגסבערגער „אונטערהאַנדלונגען" און שרייבט צווישען אַנדערע:

— מען קען נישט זאָגען, אַז די פערהאַנדלונגען האָבען געליטען אַ פולשטענדיגע פיאַסקאָ. פאָרמעל האָבען די פערהאַנדלונגען, וואָס האָבען זיך אָנגעהויבען אין קעניגסבערג, דאָרטען גופא אויך פערענדיגט, אָבער דערפון איז נאָך נישט געדרונגען, אַז זיי זענען איבערגעריסען געוואָרען. צו יעטוועדער צייט קענען זיי אויף דעם אָדער יענעם אופן ווידער בענייט ווערען. ביים געזעגענען זיך אין קעניגסבערג האָבען זאַלעסקי און וואָלדעמאַראַס אונטערשטראָכען זייער ווילען אין יעטוועדען גינסטיגען פאַל פאָרצוזעצען די ווייטערדיגע פערהאַנדלונגען און האָבען אויסגעדריקט די האָפנונג, ווען עס איז זיך צונויפרעדען.

איצט ענטשטעהט די פראַגע, וואָס וועט זיין ווייטער. עס איז בעקאַנט, אַז אויף דער דעצעמבער סעסיע פון פ.-ב.-ראַט דאַרף אָפּגעגעבען ווערען אַ בעריכט איבער די רעזולטאַטען אין די פערהאַנדלונגען און דאָ ענטשטעהט די פראַגע, ווי דער פ.-ב. וועט קוקען אויף דעם, וועלכע בעשלוסען ער וועט אָננעמען און וועלכע שריט ער וועט האַלטען פאַר נויטיג צו אונטערנעמען. אַ סך, בפרט די פּאָליאַקען מיינען, אַז דער פעלקער-בונד, אָנערקענענדיג די פערהאַנדלונגען פאַר רעזולטאַטלאָז, וועט בעשטימען אַ עקספּערטען-קאָמיסיע.

אונז דוכט זיך, אַז דער פ.-ב. וועט דערפאַר נישט האָבען קיין גרונד, ווייל קעניגסבערג האָט דאָך געגעבען וועלכע נישט איז רעזולטאַטען און דער וועג צו ווייטערדיגע פערהאַנדלונגען איז נישט אָפּגעשניטען. אַלעמען איז קלאָר, אַז צוליב'ן אונטערשרייבען דעם קעלאָג-פּאַקט איז נישטאָ קיין גרונד מורא צו האָבען פאַר אַ קריגס-געפאַהר. ליטע האָט קיינמאָל נישט געוואָלט אָנפאַלען אויף איהרע שכנים. אויב ביי אונז זענען אַפילו געווען אַזעלכע פאַנטאַזיאָרען, האָט דער קלאָרער שכל צושפּרייט די פאַנטאַזיעס, ווי אַ חלום. וואָס איז שייך די פּאָליאַקען, האָבען זיי פייערליך צוגעזאָגט נישט צו בעריהרען די אומאָפּהענגיגקייט פון ליטע. זיי האָבען אויך אונטערגעשריבען דעם קעלאָג-פּאַקט און זענען פערבונדען אויך מיט אַנדערע פּאָליטישע מאָטיוון און דערפאַר וואָלטען זיי נישט געוואַגט, ווען זיי וואָלטען עס אַפילו געוואָלט, אָנפאַלען אויף ליטע. אַזוי אַרום ווערט איצט בעדייטענד פערלייכטערט די לאַגע פון פעלקער-בונד אין פויליש-ליטווישען קאָנפליקט.

דער פעלקער-בונד טאָר אין דעם ענין נישט פערלירען זיין אויטאָריטעט. בעזונדערס ענערגיש זיך אַריינמישענדיג אין קאָנפליקט צווישען צוויי איהרע מיטגלידער, קען זי לייכט פערלירען דעם סימפּאַטיע פון איהר אומפּאַרטייאישקייט, בעזונדערס דאַן, ווען דער קאָנפליקט בלייבט נאָך אַלץ אַזוי, שאַרף, דער אָדער יענער בעשלוס פון פעלקער-בונד וועט זיין ווי סיי נישט בעפרידיגען נישט פּוילען, נישט ליטע.

טראָצקי'ס ביטע פערבאָטען אַריינצופיהרען קיין רוסלאַנד.

מאָסקווא. (אַטע) די סאָוויעטישע מאַכט האָט אַרויסגעגעבען אַ בעפעהל צו די פּאָסט-אַמטען אין רוסלאַנד נישט אַדורכצולאָזען פון דייטשלאַנד טראָצקי'ס נייעסטע ווערק וועגען דער לאַגע אין רוסלאַנד.

צו די וואַהלען אין דער קראַנקען-קאַסע

(פּ) אין אַלע היזער זענען שוין אויסגעקלעבט געוואָרען צעטלען מיט דער אָנווייזונג, וואו די לאָקאַלען פון בעטרעפענדען הויז, דאַרפען שטימען. צוליב דעם וואַקסענדען אינטערעס צו די וואַהלען איז די לעצטע טעג האַלט מען, אַז די וואַהלער-פּראָצענט וועט אויסמאַכען ביז 60 פּראָצ.

• • •

פריזיער-מייסטער שטימען אויף ליסטע 7 ביי די וואַהלען צו דער קראַנקען-קאַסע.

נעכטען אָוונד איז אין לאָקאַל פון האַנדווערקער-קלוב פּאָלודניאָווע 4 פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די פריזיער-מייסטער וועגען די וואַהלען צו דער קראַנקען-קאַסע. עס איז בעשלאָסען געוואָרען צו שטימען פאַר דער ליסטע נומער 7.

דעלעגאַציע פון די בעקער-מייסטער אין דער וואָיעוואָדזטווא.
קאָנפערענץ פון בעקער-מייסטער אין לאָדזשער וואָיעוואָדזטווא.

נעכטען האָט זיך אין דער וואָיעוואָדזטווא פאָרגעשטעלט אַ דעלעגאַציע פון די לאָדזשער יודישע בעקער-מייסטער מיט'ן פּרעזעס ראָטענבערג און אַרוו. ווייצמאַן בראש.

די דעלעגאַציע איז אויפגענומען געוואָרען פון ד"ר גראַבאָווסקי און זאַרוו. ווייצמאַן האָט רעפערירט וועגען דעם מצב פון די בעקער-מייסטער און אָנגעוויזען אויף מאַנכע נישט ריכטיגע האַנדלונגען מצד דער מאַכט. ד"ר גראַבאָווסקי האָט אויסגעהערט די טענות פון דער דעלעגאַציע און געגעבען פערשידענע עצות, וועלכע זאָל האָבען דעם ציל צו פערבעסערן דעם מצב פון די בעקער-מייסטער, וואָס זענען אָבער לעת עתה נישט מעגליך צו רעאַליזירען.

אין אָוונד איז פאָרגעקומען אַ זיצונג אין לאָקאַל פון בעקער-מייסטער און צווישען אַנדערן איז בעשלאָסען געוואָרען צוליב דער ניי-געשאַפענער לאַגע פון די בעקער-מייסטער צונויפצורופען אַ קאָנפערענץ פון אַלע בעקער-מייסטער אין לאָדזשער וואָיעוואָדזטווא.

וועגען שטעמפּעל-מאַרקעס אויף ביטס.

עס קומט-פאָר זעהר אָפט, אַז צו די ביטעס, וואָס ווערען אַריינגעטראָגען צו דער מאַכט, ווערען נישט צוגעקלעבט קיין שטעמפּעל-מאַרקעס. דאָס מיניסטעריום ערקלערט, אַז אַזעלכע ביטעס וועלען נישט ווערען אַפילו דורכגעקוקט און דעריבער איז די מאַכט נישט מחויב צו מעלדען דעם פּעטענט וועגען דעם, אַז ער האָט פערגעסען אָדער פערנאַכלעסיגט אויפצוקלעבען די שטעמפּעל-מאַרקעס.

עס איז דעריבער וויכטיג. אַז יעדער איינער, וואָס דערלאַנגט אַ ביטע צו דער מאַכט, זאָל נישט פערגעסען אויפצוקלעבען אויף דער ביטע אַ מאַרקע פאַר 5 זלאָטים און אין פאַל, ווען ער דאַרף בעקומען אַ בעשייניגונג, אַ מאַרקע פאַר 6 זלאָטים. בעפרייט זענען פון שטעמפּעל-אָפּצאָהל ביטעס, וואָס וועגען דערלאַנגט וועגען מיליטערישע ענינים אָדער וועגען סאָציאַלער הילף.

קופּאָן № 179
אויף אומזיסטע יורידישע עצות.
דער בעזיצער פון'ם דאָזיגען קופּאָן קען בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאָנסולט פון אונזער רעדאַקציע.
ציי׳טיג היינט מיטוואָך, דעם 14. נאָוועמבער פון 8—9 אָוו.

יודיש טעאַטער אין זאַל פילהאַרמאָניע — נאַרוטאָוויטש 20 —
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאָמפּאַניעץ
מיט'ן אָנטייל פון די ליבלינגס-אַרטיסטען באָריסאָווא, ראַבינאָוויטש
און די בעקאַנטע פּרימאַדאָנאַ נאַדיאַ קאַרעני
דער שלאַגער פון סעזאָן
די צווייטע משאַדאַש פּירשטין
8.000 מענשען האָבען מיטגעזונגען די געזאַנגס-נומערן
אַלע טעאַטער בעזוכער מוזען קומען זעהען די שעהנע
הערליכע אויפפיהרונג און זיך אויסלערנען די געזאַנגס-נומערן
פרייטאָג, ד. 16-טען שבת, ד. 17-טען זונטאָג, ד. 18-טען 9 אָוונד
חלומות פון ליבע
אין 3 אַקטען מיט 25 נומערן געזאַנג און שעהנע טענץ פון ליליאַן
רעזשיסירט פון ל. ראַבינאָוויטש.
שבת, 3.30 נאָכמיטאָג צו ביליגע פּרייזען
די בעבע יאַכנע
(די כישופמאַכערין)
אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פון א. גאָלדפאַדען
הויפּטראָל באָבע יאַכנע דער געליבטער אַרטיסט א. קאָמפּאַניעץ.
מאָנטאָג, ד. 18-טען ווערט נישט געשפּילט
אין אַלע פּיעסען נעמען אָנטייל לויט א. ב. פּרויען: בעזמאַן, באָריסאָווא, מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פּאָדערמאַן, קאָמפּאַניעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאַטקאָוו, נייהויז, פּאָלאַנסקי, ישראל קאָמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.
אַדמיניסט.—מ. אַרנוואַלד. מוזיקאַלישע לייט.: ל. זעלמאַן.
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער פילהאַרמאָניע.
אין פּאָרבערייטונג „די פערשעהמטע כלה" הירש לעקערט

די טעטיגקייט פון י. ק. א. אויפ'ן געביט פון קאָלאָניזאַציע, עמיגראַציע און פערבעסערונג פון די יודישע לעבענס-בעדינגונגען.

פּאַריז. (יטא) אויף דער לעצטער גענעראַל-פערזאַמלונג פון „יקא", וואָס איז די טעג אָפּגעהאַלטען געוואָרען אין פּאַריז, האָט דער פּאָרזיצענדער פון אַדמיניסטראַטיוו-ראַט ה' פראַנץ פיליפּסאָן אָפּגעגעבען אַ בעריכט פאַר'ן לעצטען יאָהר און האָט געשילדערט די ענטוויקלונג פון דער „יקא"-טעטיגקייט אויף פערשידענע געביטען אין משך פון די לעצטע 23 יאָהר. אין הסכם מיט איהר פּראָגראַם האָט די אָרגאַניזאַציע געאַרבייט אין 3 ריכטונגען: קאָלאָניזאַציע, עמיגראַציע און פערבעסערונג פון די יודישע לעבענס-בעדינגונגען אין פערשידענע לענדער. די הויפּט-אויפמערקזאַמקייט איז געווען די קאָלאָניזאַציע-טעטיגקייט.

די קאָלאָניזאַציע אין אַרגענטינא האָט געגעבען צופרידענשטעלענדע רעזולטאַטען. די יודישע קאָלאָניעס אין אַרגענטינא נעמען אַרום אַ שטח פון 373.272 העקטאַר, פון וועלכע 130.939 ווערען שוין פולשטענדיג צו די קאָלאָניסטען. די יודישע בעפעלקערונג אויף דעם שטח בעטרעפט 5.744 משפחות (33.084 נפשות) אין דער צאָהל 3.563 קאָלאָניסטען-משפחות (19,732 נפשות).

אין דער לאַנדווירטשאַפט ווערען אַלץ מעהר אָנגעווענדעט אינדוסטריעלע מעטאָדען. די קאָמוניקאַציע-מיטלען ווערען אַלץ ברייטער. די זיהן פון די יודישע קאָלאָניסטען בעזעצען זיך אויף נייע ערד-שטחים, טיילווייז עמיגרירען זיי אין די שטעט.

די יודישע קאָלאָניזאַציע אין בראַזיליען האָט זיך אויך אין משך פון פערגאַנגענעם יאָהר בעדייטענד ענטוויקעלט. די בעפעלקערונג פון די צוויי יודישע לאַנדווירטשאַפטליכע צענטרען פיליפּסאָן און קוואַטראַ אירמאַאָס האָט דערגרייכט ביז 3.104 נפשות, ד. ה. מיט 986 מעהר ווי אין דעצעמבער 1926.

אין קאַנאַדאַ זענען בעזעצט געוואָרען אויף ערד זאַרגפעלטיג די געקליבענע יודישע קאָלאָניסטען, וועלכע פיהרען זייער ווירטשאַפט אויף 160 אַקער ערד. פיל נוצען ברענגט דאָרט דער לאַנדווירטשאַפטליכער קרעדיט, וואָס האָט זיך דאָרט בעדייטענד ענטוויקעלט.

אין סאָוויעט-רוסלאַנד האָט „יקא" אַ דאַנק איהרע גרויסע אָנשטרענגונגען קאָלאָניזירט 1.969 משפחות אויף אַ שטח פון 50.500 העקטאַר ערד אין מאַריאַמפּאָלער, זאַפּאַראָזשער און ניקאָפּאָלער קרייז. עס זענען אויך אונטערשטיצט געוואָרען די יודישע לאַנדווירטען אין פּוילען און בעסאַראַביען.

נאָכדעם האָט ה' פיליפּסאָן געשילדערט די טעטיגקייט פון „הינצעס", וואָס קאָאָרדינירט די עמיגראַציע-טעטיגקייט פון די געזעלשאַפטען „היאַס", „יקא" און „עמיגדירעקט". די נייע עמיגראַציע-טעטיגקייט געהט אין דער ריכטונג פון צוגרייטען דעם עמיגראַנט צו די נייע לעבענס-בעדינגונגען, אויסשולען איהם פּראָפעסיאָנעל און העלפען בעת דער רייזע און נאָכ'ן אָנקומען אין אימיגראַציאָנס-לאַנד דורך אַרבייטס-פערמיטלונג.

„יקא" ווענדעט אויך פיל אויפמערקזאַמקייט דער פּראָפעסיאָנעלער בילדונג. פון קרעדיט-טעטיגקייט און גרינדונג אינדוסטריעלע אינסטיטוציעס, כדי צו פערבעסערן די שווערע לאַגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין די מזרח-אייראָפּעאישע לענדער. אין יאָהר 1927 האָט „יקא" אויסגעהאַלטען אין פּוילען 11 פּראָפעסיאָנעלע מענער-שולען און 6 פרויען-שולען. די 10 פּראָפעסיאָנעלע שולען פון „יקא" אין סאָוויעט-רוסלאַנד האָבען צום סוף 1927 געצעהלט 1,368 שילער. חוץ דעם זענען מעטיג שולען אין בעסאַראַביען און לעטלאַנד. וואָס איז שייך דער קרעדיט-טעטיגקייט ענטוויקעלט זי זיך אויך זעהר שטאַרק און ווערט אָנגעפיהרט צוזאַמען מיט'ן „דזשאָינט" דורכ'ן „פונדזשאָ". אין סאָוויעט-רוסלאַנד פיהרט אָן „יקא" מיט דער קרעדיט-טעטיגקייט זעלבסטשטענדיג. לויט די דערהאַלטענע בעריכטען זענען דאָרט טעטיג 370 יודישע שפּאַר און לייה-קאַסעס. אין סוף 1927 האָט „יקא" אונטערשטיצט דאָרט 185 קרעדיט-קאַסעס, וואָס צעהלען 86.858 מיטגלידער.

צום סוף האָט ה' פיליפּסאָן פעסטגעשטעלט, דאָס די נויט און די בעדערפעניששען זענען פיל גרעסער פון די מיטלען, מיט וועלכע עס דיספּאָנירט די „יקא". דעריבער דאַרף פערשטאַרקט ווערען די טעטיגקייט פון דער געזעלשאַפט.

לאדזשער טאגעבלאט

ד״ר רעדאקטאר׳ נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אווענד.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16

טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

נאך די יום-טוב׳דיגע טעג.

די יום-טוב׳דיגע טעג, ווען אלע איינוואוינער פון דער פוילישער רעפובליק האבען אפגעשטעלט אין א זייט אלע זייערע דאגות און זארגען און זיך געפראוועט לכבוד דעם צעהנטען יאהרטאג פון פוילען׳ס אומאפהענגיגקייט, זענען פאריבער. זיהר ערהאבען איז געווען דער דאזיגער יום-טוב. נישט ביי איין בירגער איז ערשט איצט קלאר געווארען די גרויסע בעדייטונג פון פוילען׳ס זעלבסטשטענדיגקייט, נישט ביי איין בירגער איז א דאנק די פייערונגען בעפעסטיגט געווארען די זיכערקייט, אז פוילען׳ס אומאפהענגיגקייט און זעלבסטשטענדיגקייט וועט שוין בלייבען אויף תמיד, און אז די רעפובליק וועט שטייגען אלץ העכער און העכער צום גליק און וואויל פון דער גאנצער בעפעלקערונג.

דער יום-טוב איז אריבער, עס איז אפגעשלאסען געווארען א תקופה אין זער געשיכטע פון בעפרייטען פוילען, א תקופה פול מיט ראנגלענישען און קאמפען, ספקות און האפנונגען, בלאנדזשענישען און זוכענישען.

אומגעהויערע גרויסע אויפגאבען, אומצעהליגע פראבלעמען זענען געשטאנען פאר דער יונגער, צו תחית המתים אויפגעשטאנענער מלוכה. נישט אלע אויפגאבען האט מען אין משך פון 10 יאהר געקענט ערפילט ווערען, נישט אלע פראבלעמען האבען געקענט געלעזט ווערען. געוויסערמאסען איז דאס אויך פערשטענדליך. מ׳האט נישט געקענט אין משך פון 10 יאהר געפונען דעם ריכטיגען וועג אויף אלע געביטען פון מלוכה-לעבען. מ׳האט געמוזט עקספערימענטירען, לאווירען צווישען אריענטאציעס און שיטות און נישט תמיד האט עס געבראכט דעם ערווארטעטען רעזולטאט.

איצט אבער, אריינטרעטענדיג אין דער צווייטער תקופה מיט א היבש ביסעל ערפאהרונג מוז פוילען אנהויבען א שעפערישע און פראדוקטיווע ארבייט, האבען א קלארע און אויסגעהאלטענע ליניע אויף אלע געביטען און צווייגען פון מלוכה-לעבען.

עס איז וויכטיג צו פיהרען א שלום-פאליטיק. פוילען מוז שליסען האנדעלס-פערטראגען מיט אירע שכנים און קודם-כל מיט סאוויעט-רוסלאנד און דייטשלאנד. דער רוסישער מארק, וואו ער וואלט געקענט געווארען פאר דער פוילישער אינדוסטריע האלט אויפ׳ן געשלאסענעם אופן געלעזט די פראגע פון פאסיווען האנדעלס-בילאנס.

אין דער אינערליכער פאליטיק מוז אויך זיך אנהויבען א נייע טאקטיק. אין דער רעגירונג דארף ענדליך פעסטגעשטעלט ווערען די ראל און די קאמפעטענץ פון סיים און אויף וואספערע אופן מ׳האט בדעה צו ענדערן די קאנסטיטוציע. מיט איין ווארט, עס דארף פולשטענדיג קלאר ווערען די פאליטישע און קאמפעטענצען פון דעם געזעצגעבערישער און אויספיהרענדער מאכט.

צוזאמען דערמיט מוז געביטען ווערען די גאנצע ביז-איצטיגע טאקטיק און בעציהונג צום האנדעל און אינדוסטריע. נישט דער האנדעל זאל דארפען טראגען אויף זיך די גרעסטע שטייער-לאסטען און דאס דארף זאל בעקומען גרויסע קרעדיטען. נישט זעלבסטשטענדיג די אויגען פון דער לאנדווירטשאפט, מוז מען אבער לייגען דעם הויפט געוויכט אויף דער אינדוסטריע און מסחר. דאס קען געשעהן נישט נאר דורך פערקלענערן דעם אומזאץ-שטייער און פערלייכטערן די אנדערע שטייער, נאר דורך שטיצען דעם מסחר מיט הלוואות און קלערליי פריווילעגיעס.

די וויכטיגסטע ענדערונג דארף אבער קומען אין בעצוג צו די נאציאנאלע מינדערהייטען. די פוילישע רעפובליק, וועלכע האט קרוב 40 פראצענט בירגער פון אנדערע נאציאנאליטעטען מוז שוין צוליב׳ן אינטערעס פון דער מלוכה ענטגעגענקומען די גערעכטע פארערונגען פון די נאציאנאלע מינדערהייטען.

דאס איינציגע אין לעבען, נישט נאר אויפ׳ן פאפיר די פולע גלייכבערעכטיגונג פון אלע בירגער און דאס אנערקענען די רעכט פון די מינדערהייטען אויף אייגענע שולען, שפראך און קולטור, וועט אין א גרויסער מאס צוהעלפען צו דער ענטוויקלונג פון דער רעפובליק, אין וועלכער אלע זענען פעראינטערעסירט.

די פייערונגען לכבוד פוילען׳ס אומאפהענגיגקייט האבען ווידעראמאל בעוויזען, אז אלע בילבולים פון אונזערע שונאים, פון די ענדעקעס, אז יודען זענען זיינד פון פוילען זענען פאלש און גרונדלאז. די פוילישע יודען האבען נישט קוקנדיג דערויף, וואס זיי ליידען איצט שטארק הן עקאנאמיש הן פאליטיש, זיך גלייכצייטיג געפרייהט צוזאמען מיט די פאליאקען צוליב דעם צעהנטען יאהרטאג פון פוילען׳ס בעפרייאונג.

איצט ווען דער יום-טוב איז אוועק און ס׳הויבען זיך אן די גרויע, וואכעדיגע, ארבייטס-טעג, ערווארט מען פון דער פוילישער רעגירונג אזא קלארער ארבייטס-פראגראם, אין וועלכער עס זאל זיך אויך געפונען די אנערקענונג פון די נאציאנאלע מינדערהייטען און געגרעכטע פארדערונגען פון די נאציאנאלע מינדערהייטען.

בן-משה.

די קאנפערענץ פון די נישט-ציוניסטען

דאס וויכטיגסטע געשעהעניש אין יודישען לעבען אין אמעריקא.

אכט טויזענד יודישע קצבים אין ניו-יארק שטרייקען. — צוויי יודישע קאטעדרעס אין אמעריקאנער אוניווערזיטעטען.

(בריף פון ניו-יארק, ספעציעל פאר׳ן „לאדזשער טאגעבלאט")

פון ב. סמאלאר.

וואס איז די וויכטיגסטע פאסירונג אין דעם יודישען לעבען אין לעצטען חודש, אויב נישט די קאנפערענץ פון נישט-ציוניסטען, וואס האט אנגענומען א בעשלוס זיך צו בעטייליגען אין דער יודישער אגענץ.

אויף דער דאזיגער קאנפערענץ האט מען ארויסגעקוקט נישט בלויז אין ניו-יארק, נאר איבער דער גאנצער וועלט. די פראגע פון דער יודישער אגענץ איז געווארען אנ׳עניין, מיט וועלכען עס האט זיך אינטערעסירט נישט בלויז יענע, וועלכע זענען אנהענגער פון פאלעסטינא נאר אויך אזעלכע, וועלכע זענען אויס-געשפראכענע געגנער פון פאלעסטינא. אפילו אין ראטען-רוסלאנד האט מען מיט גרויס אינטערעס נאכגעפאלגט די פערהאנדלונגען ארום דער גרינדונג פון דער יודישער אגענץ, און געוואלט וויסען, אויב די געפלאנטע יודישע אגענץ וועט יא אדער נישט געשאפען ווערען.

עס איז פאר קיינעם קיין סוד נישט, אז די גרינדונג פון דער יודישער אגענץ וועט זיך אפרופען אויף דער יודישער קאלאניזאציע-ארבייט אין רוסלאנד. די מארשאל- און ווארבורג-גרופע זענען געווארען די פיהרער פון דער יודישער אגענץ, וואס דארף זיך זארגען פאר דער אויפבויאונג פון ארץ-ישראל. די גרינדונג פון א פערברייטערטער יודישער אגענץ איז א דירעקטע קאנקורענץ צו דער ענטוויקלונג פון דער יודישער קאלאניזאציע אין ראטען-רוסלאנד.

איז דערפאר קיין וואונדער נישט, וואס אפילו אין קאמוניסטישע קרייזען איז מען געווען פעראינטערעסירט צו זעהען מיט וואס דער שידוך צווישען לואי מארשאל און ד״ר חיים ווייצמאן וועט זיך ענדיגען. די נילמערע יודישע פאליטיקער אין ראטען-פערבאנד האבען נישט געצווייפעלט, אז מארשאל און ווארבורג וועלען דעם פלאן פון דער אגענץ דורכפיהרען. עס זענען אבער געווען אזעלכע, וועלכע האבען שטילער-היים געהאפט, אז אפשר וועט פארט דער שידוך אין דער לעצטער מינוט נישט דורכגעפיהרט ווערען.

איצט, פערשטעהט זיך, קאנען שוין אזעלכע האפנונגען נישט זיין. די לעצטע קאנפערענץ אין ניו-יארק האט געלעגט דעם גרונדשטיין פאר דער פערברייטערטער יודישער אגענץ און האט געשאפען דעם בריק צווישען די אמעריקאנער נישט-ציוניסטען און ציוניסטען. די יודישע אגענץ איז שוין איצט א געשעהענער פאקט.

יענע, וועלכע זענען בעקאנט מיט די איינצעלהייטען פון דעם אפמאך, וואס די נישט-ציוניסטען האבען געשלאסען מיט די ציוניסטישע פיהרער בנוגע דער גרינדונג פון דער יודישער אגענץ, ווייסען, אז פופציג פראצענט פון דעם ראט פון דער אגענץ און אויך פון דער עקזעקוטיווע פון דער אגענץ וועלען זיין נישט קיין ציוניסטען. איבריגע פופציג פראצענט וועלען דארפען ערוועהלט ווערען דורך דער אלוועלטליכער ציוניסטישער ארגאניזאציע. צווישען די פופציג פראצענט פון נישט-ציוניסטען וועלען די אמעריקאנער יודען פערנעמען גאנצע פערציג פראצענט, פערשטעהט זיך, אז אין דער דאזיגער צאהל געהען נישט אריין די אמעריקאנער ציוניסטען, וועלכע וועלען בעשטימט ווערען אין דער אגענץ-קאמיסיע דורך דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

די יודישע אגענץ האט דערפאר פאר די אמעריקאנער יודען א בעזונדערען ווערט, מחמת דאס אמעריקאנער יודענטום ווערט איצט דער פערראנטווארטליכער בעל-הבית איבער דער יודישער לאגע אין ארץ-ישראל. פראגען פון עקאנאמישען און פאליטישען ווערט פאר דער אויפבויאונג פון ארץ-ישראל אלס יודיש-נאציאנאלע היים וועלען דארפען פון איצט אן בעשלאסען ווערען דורך דער יודישער אגענץ, וואס וועט שטענדיג האבען א מעהרהייט פון אמעריקאנער מיטגלידער.

אט פארוואס די קאנפערענץ, וועלכע איז פארגעקומען אין ניו-יארק אונטער דעם פארזיץ פון מארשאל איז פון בעזונדערער וויכטיגקייט פאר דעם אמעריקאנער יודענטום, נאך מעהר ווי פאר דעם אלוועלטליכען יודענטום.

פערשטעהט זיך, אז די בעשלוסען פון דער ניו-יארקער קאנפערענץ וועלען נאך דארפען ראטיפיצירט ווערען דורך דעם ציוניסטישען אקציאנס-קאמיטעט, וואס וועט זיך צונויפקומען קומענדיגען מאנאט אין בערלין. עס איז אבער גאר קיין צווייפעל נישט, אז דער אקציאנס-קאמיטעט וועט די דאזיגע בעשלוסען אקצעפטירען אויך, אז די לאנג-ערווארטעטע פערברייטערטע יודישע אגענץ וועט ענדליך געשאפען ווערען.

* * *

דאס יודישע ניו-יארק איז געבליבען אהן פלייש. 9 טויזענד יודישע קצבים, וואס פערקויפען כשר פלייש זענען ארויס אין שטרייק, און יענע יודען, וואס עסען כשר פלייש אין ניו-יארק מוזען דערווייל עסען עופות.

דער שטרייק איז א רעזולטאט פון א שמילען קאמף, וואס ווערט שוין א היבשע צייט אנגעפיהרט צווישען די קצבים אין ניו-יארק און די שאכט-הייזער. נישט אלע ווייסען, אז די שאכט-הייזער אין ניו-יארק קוילענען מערסטענס טווילס בהמות אויף כשר. עס לוינט זיך נישט פאר די גרויסע שאכט-הייזער אין ניו-יארק צו קוילענען אויף טריף, אין דערפאר, ווייל דער מארק אויף כשר פלייש ווערט קאנטראלירט דורך די גרויסע ניו-יארקער שאכט-הייזער, וועלכע געפינען זיך אין די הענד פון רייכע פלייש-טראסטען, ווערט דער פרייז אויף כשר פלייש אין ניו-יארק פון יאר צו יאר טייערער.

פערציג סענט א פונט פלייש קאסט איצט אין ניו-יארק און דאס איז כמעט אזוי פיל, וויפיל מען פלעגט צאהלען אין דער צייט פון דער מלחמה. די דאזיגע הויכע פרייזען אויף פלייש זענען נישט דערפאר, ווייל די קצבים ווילען רייכען די הויט פון זייערע קונים, נאר דערפאר, ווייל זיי, די קצבים אליין, צאהלען די פלייש-טראסטען כמעט די זעלבע פרייזען.

וואכען-לאנג זענען געפיהרט געווא-רען פערהאנדלונגען צווישען די יודישע קצבים און די ניו-יארקער שאכט-הייזער וועגען פערקלענערן דעם פרייז אויף כשר פלייש, אבער די פערהאנדלונגען האבען צו קיין רעזולטאטען נישט געבראכט. איצט איז געקומען צו א שטרייק אין וועלכען אכט טויזענד יודישע קצבים האבען זיך אנגעשלאסען.

צו דער שטרייק וועט זיך ענדיגען מיט ערפאלג פאר די שטרייקער איז שווער צו זאגען. די פלייש-טראסטען אין ניו-יארק זענען גענוג רייך צו קאנען אויסשטעהן א שטרייק. אבער וואהר-שיינליך וועט עס גיכער פיהרען דערצו, אז דער פרייז אויף כשר פלייש וועט בלייבען ווי געווען, נאר אז די וועלט וועט זיך אין דער זעלבער צייט דער-ווסען, אז און די הויכע פרייזען זענען שולדיג נישט די יודישע קצבים, נאר די שאכט-הייזער. די שטרייקער וועלען מעגליך נישט געווינען קיין הנחה אין די פרייזען אויף פלייש. זיי וועלען אבער מאראליש געווינען די געזעלשאפטליכע מיינונג, וואס וועט אויפהערען בעשול-דיגען די קצבים אין „שינדען די הויט".

געווינען פון דעם איצטיגען שטרייק וועלען אין ניו-יארק אויך די עופות-הענדלער. די פרייזען פון עופות-פלייש און רינדערן-פלייש איז איצט אין ניו-יארק כמעט די זעלבע. דער עולם וועט זיך אנהויבען געוואוינען צו עסען עופות אנשטאט געוועהנליך פלייש, און דער כשר׳ער עופות-מארק אין ניו-יארק וועט דערפון זיכער וואקסען.

* * *

א גרויסען אונטערנעם אין ניו-יארק האט ארויסגערופען די קאטעדרע פאר יודישער ליטעראטור און געשיכטע, וואס איז אנאנסירט געווארען ביי דעם „קאלומביא"-אוניווערזיטעט.

א יודישע פרוי, גייסטען רוש. מילער, פון וועמען קיינער האט פריהער נישט געהערט און נישט געוואוסט, האט צו-געשיקט א סומע פון א פערטעל מיליאן דאלאר דער לייטונג פון „קאלומביא"-אוניווערזיטעט אין ניו-יארק אלס א פאנד פאר דער גרינדונג פון א יודישע קאטעדרע.

די דאזיגע פרוי איז אזוי בעשיידען, אז זי וויל צו קיינעם נישט רעדען און וויל קיינעם נישט דערצעהלען פארוואס עס איז איהר איינגעפאלען צו געבען די סומע געראדע פאר א יודישער קאטעדרע. דאס איינציגע, וואס זי זאגט, איז, אז זי גלויבט, אז יעדער יוד אין אמעריקא דארף העלפען פערשפרייטען יודישע וויסענשאפט, און דערפאר איינענטליך איז זי פעראינטערעסירט, אז אזא קא-טעדרע זאל געגרינדעט ווערען ביי דעם „קאלומביא"-אוניווערזיטעט.

ווי די מעשה זאל נישט זיין, וועט ניו-יארק איצט האבען א יודישע קאטעדרע אין איינעם פון די בעסטע אוניווערזי-טעטען אין לאנד. א גענויער פראגראם פון די לימודים, וואס וועלען דארט גע-לערנט ווערען, ווערט איצט אויסגעאר-בייט דורך פראפ. באטלער, דער קאנצ-לער פון קאלומביא-אוניווערזיטעט, צו-זאמען מיט א רייהע עקספערטען איבער יודישער וויסענשאפט. דאס וועט זיין די צווייטע יודישע קאטעדרע אין אמע-ריקא, נאכדעם, ווי אזא קאטעדרע איז שוין פריהער אין הארווארד-אוניווער-זיטעט אויף דעם נאמען פון דעם יודי-שען געזעלשאפטליכען טוער ליטאוער.

(ימא)

—0—

פאר די וואהלען פון דער ווינער יודישער קהלה

ווין. (י.ט.א) דא האט זיך ש׳ין אנגעהויבען א פיבערהאפטע וואהל-קאמף פאר די וואהלען צום ווינער קהלה-ראט. ביז-איצט זענען אריינגעטראגען געווארען 6 וואהל-ליסטעס: 1) „יודישע אוניאן", די דאזיגע ריכטונג בעזיצט א מעהרהייט אין איצטיגען קהלה-ראט און טרעט ארויס מיט׳ן לאזונג געגען אריינברענגען פאלי-טיק אין דער קהלה-לייטונג (ד.ה. געגען יודיש-נאציאנאלע אדער סאציאליסטישע פאליט. 2) ציוניסטישע ליסטע 3) ליסטע פון „מזרחי", 4) די געמיינזאמע ליסטע פון די „ווערקשטעטיגע יודען" צוזאמען מיט׳ן פועלי-ציון. 5) „ווערקשטעטיגע יו-דען" (נישט-נאציאנאלע ליסטע) מיט אנ׳אינטערנאציאנאלען סאציאליסטישען פראגראם. 6) רעליגיעזע לאקאל-ליסטע פון דער א. ג. „פוילישער שוהל".

„די יוד. פאמיליע אין דער קונסט"

בערלין. (י.ט.א) דא איז פארגע-קומען א פערזאמלונג פון דער „יודישער געזעלשאפט פאר פאמיליען-פארשונגען". אין צענטער פון דער פערזאמלונג איז געווען א רעפעראט א.ד.ט. „די יודישע פאמיליע אין דער קונסט", געהאלטען דורך לייטער פון דער קונסט-זאמלונג פון דער יודישער געמיינדע אין בערלין. דער רעפערענט האט די פראגע בעלויכ-טען פון קולטור-היסטארישען שטאנדפונקט.

קופאן № 178
אויף אומזיסטע יורידישע עצות.
דער בעזיצער פונ׳ם דאזיגען קופאן קען בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ׳ן יורי-קאנסולט פון אונזער רעדאקציע.
גילטיג היינט מאנטאג דעם 12. נאוועמבער פון 6—9 אוו.

אונגארישער געזאנדטער אין לאנדאן

פאלעמיזירט מיט א י.ט.א.-קארעספאנדענט.

לאנדאן. (י.ט.א.) אין „דזשואיש דיילי ביולעטין", וואס ערשיינט אין ניו-יארק, דורך דער יודישער טעלעגראפען אגענטור, איז געווען פערעפענטליכט א בריף פון אונגארן, אין וועלכען דער אויטאר פון בריף שטעלט פעסט, אז די אונגארישע יודען געניסען פאקטיש נישט פון בירגערליכער גלייכבערעכטיגונג און ער מאדעלט די אונגארישע יודען פאר זייער איבערגעטריבענעם אונגארישען פאטריאטיזם. אין צוזאמענהאנג דערמיט, האט דער אונגארישער געזאנדטער אין לאנדאן, באראן רובידא צישי צוגעשיקט דער צענטראלע פון דער י.ט.א. אין לאנדאן אנ׳ערקלערונג אין וועלכער עס ווערט צוו. אנדערן געזאגט:

איך פערזיכער אייך, אז די בעשולדי-גונג, וואס איז געמאכט געווארען געגען מיין רעגירונג איז פולשטענדיג אומבע-גרינדעט. איינער פון די פונדאמענטאלע פרינציפען פון אונזער קאנסטיטוציע איז די פולשטענדיגע גלייכהייט פון אלע בירגער, אומאבהענגיג פון זייער גלויבען דאס איז פראקלאמירט געווארען פיל מאל מיט דער גרעסטער פייערליכקייט (ספעציעל אין יאהר 1848 און אין געזעץ XLIII פון יאהר 1868). די יודען זענען גלייכבערעכטיגט געווארען דורכ׳ן געזעץ XVII פון יאהר 1867. דער אונ-גארישער געזעץ-בוך זעהט נישט פאר קיין שום יורידישע בעגרענצונגען פאר אנהענגער פון וועלכע עס איז רעליגיעס איך האב נישט געהערט, דאס „נייע סעריעס פון אנטיסעמיטישע געזעצען" אדער „געזעצען געגען יודישע ערד-בע-זיצער" זאלען דיסקוטירט ווערען דורכ׳ן אונגארישען פארלאמענט. עס קען אויך נישט זיין ריכטיג, דאס דער אונגארי-שער פרעמיער גראף בעטלען זאל רע-טען אנ׳עמיגראציע פון די אונגארישע יודען. אונזער פרעמיער איז אלעמאל געשטאנען אויפ׳ן שטאנדפונקט פון א ווייטגעהענדער טאלערענץ און גלייכהייט צווישען אלע בירגער, וואס עס קען בע-שטעטיגט ווערען לויט זיינע צאהלרייכע עפענטליכע ערקלערונגען.

עס איז ריכטיג, דאס עס איז אין אנ-הויב פון פאריגען יאהר פראיעקטירט געווארען א צייטווייליגע בעגרענצונג פון דער צאהל אדוואקאטען, וואס פראקטי-צירען אין בודאפעשט. דער דאזיגער פראיעקט איז געשטיצט געווארען דורך א רייהע וויכטיגע פארשטעהער פון דער אדוואקאטור, וועלכע האבען אנגעוויזען, דאס אויב עס וועלען נישט איינגעפיהרט ווערען געוויסע בעגרענצונגען פאר די אפליקאנטען, וועט ערגידעריגט ווערען דער לעבענס-ניווא פון די אדוואקאטען (אין איצטיגען מאמענט פראקטיצירען אין בודאפעשט העכער 3,500 אדוואקא-טען), די בעגרענצונג וואלט זיך בעצוי-גען אויף אלע אפליקאנטען אהן אונ-טערשיד פון גלויבען. צוליב די גרויסע שוועריגקייטען ביי בעשיצען די אלגע-מיינע אינטערעסען איז דער דאזיגער פראיעקט אבגעווארפען געווארען.

איך שטעל פעסט, דאס אייער קארעס-פאנדענט פעראורטיילט דאס אונגארישע יודענטום פאר זיין פאטריאטיזם, איך בין אבער נישט זיין איינשטימיג מיט זיינע אויספיהרען, איך גלויב, אז די אונגארי-שע יודען האבען גענוג געזונדען פער-שטאנד, זייער פאטריאטיזם איז א פועל-יוצא דערפון, וואס זיי זענען צופרידען מיט זייער גורל. איך קען בשום אופן נישט מסכים זיין דערמיט, אז זייער פאטריאטיזם קען דינען אלס ברען-שטאף פאר אנטיסעמיטישע אויסברוכען אין טשעכאסלאוואקיי און יוגאסלאוויען. אויב מיר וואלטען ערנסט בעהאנדעלט די דאזיגע בעהויפטונג, וואלט מען געקענט אויך זאגען, אז די פאטריאטיזם פון די טשעכישע און יוגאסלאווישע יודען קען זיך שלעכט אפשלאגען אויפ׳ן אונגארי-שען יודענטום.

—0—

רוסישע געלעהרטע און שרייבער גרינדען א געזעלשאפט געגען אנטיסעמיטיזם.

מאסקווא (י.ט.א.) א גרופע גע-לעהרטע און שרייבער אין סאוויעט-רוס-לאנד האבען אריינגעטראגען א פראיעקט אין דעם בילדונגס-קאמיסאריאט וועגען גרינדען א געזעלשאפט צו בעקעמפען דעם אנטיסעמיטיזם. דער פראיעקט איז אויסגעארבייט געווארען דורך א. ס. זאר-דוני, פראפ. ס. פ. ארדענבערג, פ. א. מגליך, ג. א. מאראזאוו און פ. א. פעדין. אין פראיעקט ווערט אנגעוויזען, אז דער אנטיסעמיטיזם אין סאוויעט-רוסלאנד איז נישט נאר נישט פערשוואונדען נאר איז אין איינציגע הינזיכטען אפילו פער-שארפט געווארען. די איניציאטארען לעגען דעריבער פאר, אז די נייע גע-זעלשאפט זאל גרינדען א פערלאג, וואס וועט ארויסגעבען פאפולערע בראשורען, ביכער און זאמעל-ביכער וועגען דער יודישער פראגע, ארגאניזירען לעקציעס, דיסקוסיעס א. א. וו.

איינע פון די הויפט-אויפגאבען פון דער געזעלשאפט וועט זיין סיסטעמאטיש צוזאמענצוקלייבען אין דער פרעסע שווארצע ליסטעס פון נעמען פון אנטיסעמיטען.

אקציע-געזעלשאפט צו בויען הייזער פאר וועניג-פערמעגליכע יודען—געגרינדעט

די אקציע פון „לאדזער טאגעבלאט" געהט מיט א שנעלען טעמפא פאראויס.

גרויסע קאנפערענץ פון אנגעזעהענע עסקנים אין לאקאל פון „לאדזער טאגעבלאט"

(:) די אקציע פון „לאדזער טאגעבלאט" צו בויען הייזער פאר דער וועניג פערמעגליכער יודישער באפעלקערונג אין אונזער שטאט נעמט אן רעאלע פארמען און געהט מיט א שנעלען טעמפא פאראויס.

ווי די לעזער פון אונזער צייטונג איז באקאנט, איז וועגען דער פראגע שוין פארגעקומען געוואָרען איניגע בעראטונגען, אויף וועלכע ס'איז געמאכט געוואָרען די ערשטע שריט. אפשאצענדיג די גרויסע ארבייט און די ענערגיע וואס עס פאדערט דעם פראיעקט צו רעאליזירען, שפארען די איניציאטארען נישט קיין ארבייט און מיה האט גיכער דעם פלאן צו פערווירקליכען.

פערגאנגענעם שבת צונאכטס איז אין לאקאל פון „לאדזער טאגעבלאט" פארגעקומען א גרויסע קאנפערענץ, וואס איז צוזאמענגערופען געוואָרען פון דעם קאמיטעט צו בויען הייזער פאר דער וועניג פערמעגליכער יודישער באפעלקערונג אין לאדז.

צו דער קאנפערענץ זענען געקומען אנגעזעהענע געזעלשאפטליכע עסקנים, בוי-אונטערנעמער, אינזשינערען און פאכלייט אין דער בוי-אינדוסטריע.

די קאנפערענץ ווערט געעפענט פון דעם פראיעקט-געבער, דעם געזעלשאפטליכען עסקן און מיטארבייטער פון „לאדזער טאגעבלאט" ד"ר פראשקער, וועלכער האט אין זיין צייט דער ערשטער פערעפענטליכט אין אונזער צייטונג אנ'ארטיקעל א. נ. „זעלבסטשוץ".

ד"ר פראשקער עפענט די קאנפערענץ מיט אנ'אינטערעסאנטען רעפעראט וועגען דער דירות-נויט אין אונזער שטאט, ארויסגעהענדיג פון הומאניטארען און פון היגיענישען שטאנדפונקט. דער רעפערענט ווענדעט זיך צום סוף פון זיין רעפעראט צו די אנוועזענדע מיטצוהעלפען אויספיהרען דאס גרויסע ווערק, אין וועלכען די וועניג בעמיטעלטע יודישע באפעלקערונג אין אונזער שטאט נויטיגט זיך אזוי שטארק.

נאך ד"ר פראשקער'ס רעפעראט רעפערירט מאגיסטער שטרויך דעם פראיעקט-אוסטאוו פון דער געזעלשאפט. פון דעם אוסטאוו וועט דאס זיין אנ'אקציאן-געזעלשאפט.

דער נאמינאלער פרייז פון אנ'אקציע איז 100 זל. און דער עמיסיע-פרייז 120 זל. פון די געהעכערטע 20 זל. וועט 15 פראצענט געהן אויף א פאנד פון 20 בחנם'דיגע וואוינונגען, און 5 פראצענט אויף אדמיניסטראציע-אויסגאבען.

די געזעלשאפט וועט אפגעבען נאר איינצעלנע וואוינונגען צו 1 און 2 צימער און קיך. נאכדעם ווי אלע וואוינונגען פון יעדען איינצעלען הויז וועלען זיין איבערגעגעבען, בלייבט דאס גאנצע הויז אנ'אייגענטום פון די וואוינונגען-אינהאבער.

בחנם'דיגע וואוינונגען וואס וועלען, ווי מיר האבען שוין דערמאנט געבויט ווערען פון דעם ספעציעלען 15 זל.-פאנד, וועלען געגעבען ווערען פאר אומבעמיטעלטע יודען לויט'ן איינזעהן פון דער פערוואלטונג.

דער הומאניטארער געזעלשאפטליכער כאראקטער פון דער געזעלשאפט, איז בעווארענט דורך א גאנצע רייהע פארשריפטען, און די יעהרליכע דיווידענדע קען נישט איבערשטייגען דעם סכום פון 6 פראצענט.

דער גרונד-קאפיטאל פון דער אקצ. געז. בעטרעפט 0'3 טויזענד זל.

כדי צו פערמיידען שפעקולאציע מיט וואוינונגען בעווארענט דער סטאטוט דורך א גאנצע רייה פונקטען, צווישען אנדערע, אז אין די הייזער פון דער געזעלשאפט וועט מען נישט טארען אפגעבען איין פערזאן מעהר ווי איין וואוינונג נאכ'ן פארלייענען דעם סטאטוט ענט-וויקעלט זיך א דיסקוסיע איבער דער קומענדיגע טעטיגקייט.

אין דער דיסקוסיע בעטייליגען זיך די ה"ה: נאטאן קאפעל, רעד. ע. האמבורסקי, שטיינשניידער, ווערדיגער, אינזש. פראשקער, דעגענשטיין, מאג. שטרויך, מאקס האלפערין, אינזש. לעטשיצקי א. אנד. אלע רעדנער שטרייכען אונטער די וויכטיגקייט פון דער געזעלשאפט. און צום סוף טראגט ארויין רעד. ע. האמבורסקי א פארשלאג צוזאמענצובינדען די אקציע פון דער געזעלשאפט מיט דעם 10 יעהריגען יובילעאום פון פוילען'ס אומאפהענגיגקייט און צו פערצייכענען די גרינדונג פון דער געזעלשאפט מיט דער היסטארישער דאטע פון 11 נאוועמבער 1928. דער פארשלאג ווערט פון די פערזאמעלטע איינשטימיג אנגענומען. דערמיט ערקלערט זיך די געזעלשאפט פאר געגרינדעט.

כדי וואס גיכער צוצוטרעטען צו ממשות'דיגע ארבייט, ערקלערט ה' חנא שטיינשניידער, אז די בוי-פירמע „פילער און שטיינשניידער" באַרגט אויס דער געזעלשאפט 15 טויזענד זל. וואס איז שוין נויטיג ארייננצוטראגן אין געריכט אלס קויציע ביים ארייננטראגען דעם סטאטוט צו בעשטעטיגען.

צום סוף ווערט געוועהלט א גאנצע רייהע קאמיסיעס, וואס דארפען זיך פערנעהמען מיט דער פארבערייטונגס-ארבייט. צווישען אנדערע, איז געוועהלט געוואָרען:

א סטאטוט-קאמיסיע מיט די ה"ה: מאגיסטער שטרויך (פארז.) ד"ר פראשקער, רעד. ע. האמבורסקי, א. שטיינשניידער, ווערדיגער, ד"ר גיביאנסקי, און מארקוס האלפערין.

אין דעם פלאן און פלעצער-קאמיסיע זענען אריין די ה"ה; נאטאן קאפעל, חנא שטיינשניידער. (פארזיצנד.) אינזש. פראשקער, אינזש. לעטשיצקי, גאנק, חיים מאיר וויינטרויב.

ווערבירונגס-קאמיסיע מיט ה' נאטאן קאפעל אין דער שפיץ.

נאך דעם ווי ס'ווערט פון די פערזאמעלטע פארגעלעגט א גאנצע רייהע פלעצער פון פערשידענע פלענער פון דער געהעכטער ארבייט, דאנקט דער פארזיצענדער ד"ר פראשקער די פערזאמעלטע פאר דעם שטארקען אינטערעס און די ארויסגעוויזענע סימפאטיעס צו דער וויכטיגער ארבייט און ערקלערט די קאנפערענץ פאר געשלאסען.

פול מיט בעגייסטערונג פון דעם ערשטען געלעגטען ציגעל צו דעם גרויסען ווערק פערלאזען די פערזאמעלטע דאס לאקאל פון „לאדזער טאגעבלאט".

Ewig jung durch Creme **Fascinata**

פון פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

מארגען, דינסטאג דעם 13 נאוועמבער 8 אווענד קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע א פארלעזונג פון ה' י. הערשקאוויטש א.ד.ט. „דאס 7. דאמיניאן".

אונטער דעם נאמען איז, ווי בעוואוסט ערשינען מיט א צייט צוריק א בוך פון בעקאנטען ארבייטער-פיהרער אין ענגלאנד, קאלאנעל וועדזשוואוד, וועלכער בעהאנדעלט דארט אויף א ארגינעלען אופן די פראגע פון דער צוקונפטיגער געשטאלטונג פון דער פאליטישער לאגע אין ארץ ישראל. דער ארטיקעל האט ז.צ. ארויסגערופען גרויס אויפמערקזאמקייט עס איז דערויבער צו ערווארטען, אז דער מארגענדיגער רעפעראט פון ה' הערשקאוויטש וועט פעראינטערעסירען די פערשידענע יודיש-נאציאנאלע קרייזען אין אונזער שטאט.

ד' בעסטע פערפומען

פודער, העלניש און תלומעו-וואסער ווי אויך פערש'דענע קרעמען עמפעהלט צו די ביליגסטע פרייזען.

די איבעראל בעוואוסטע פערפומעריע

י. דרוקער

זאוואדזקא 11, - טעל. 92-75.

בעמ.: יעדער קויפער בעקומט גראטיס א פלעשעל פערפום פון דער וועלט-בעריהמטער פירמע FASCINATA BERLIN

קאנטראל-פערזאמלונגען

היינט, דארפען זיך שטעלען צו די קאנטראל-פערזאמלונגען צו דער קאנטראל-קאמיסיע אויף לעשנא 9. די מאנסלייט פון יאהרגאנג 1903. וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 4-טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען וואס הויבען זיך אן אויף די ליטערעס:

M, N, O, P, R.

צו דער קאנטראל-קאמיסיע אויף וויעצייגעלגאס 51. דארפען זיך שטעלען די מאנסלייט פון יאהרגאנג 1898, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, קאמיסאריאט, וואס זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט:

A ביז Z איינשליסליך.

צו דער קאנטראל-קאמיסיע אויף נייע טארגאווא 18, דארפען זיך שטעלען די מאנסלייט פון יאהרגאנג 1895, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון די קאמיסאריאטען 2, 3, 5, 8, 9 און 11, וואס זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט:

A ביז Z איינשליסליך.

צו דער קאנטראל-קאמיסיע אויף קאנסטאנטינער 62. דארפען זיך שטעלען די מאנסלייט פון יאהרגאנג 1888, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11, פאליציי-קאמיסאריאטען, וואס זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט

I. J.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1908

היינט — דארפען זיך שטעלען די יונגעלייט פון יאהרגאנג 1908. וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 9. קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען

L M N O P R S T U W Z Sz.

„הכנסת חתנים וכלות"

געענדערט דעם נאמען

אונטער'ן פארזיץ פון ה' פודלאווסקי איז פארגעקומען די יעהרליכע פערזאמלונג פון פעראיין „הכנסת חתנים וכלות".

נאך דעם אפגעגעבענעם בעריכט איז געוועהלט געוואָרען א נייע פערוואלטונג פון פאלגענדע פערזאנען: הער קאהאן, און די פרויען: געבערט, קאנטראוויטש, יאסקאוויטש, פישמאן, קאהן, פיינער, דאבריש, פרענקעל. קאנד. סגל, גראסמאן קאנטראוויטש, יאסעלעווסקא און מיכאלעוויטש. רעוו.-קאמ. גאטהעלף, בערגער און רובינשטיין.

ס'איז אויך בעשלאסען געוואָרען צו ענדערן דעם נאמען פון פעראיין אויף „הכנסת כלה וגמילת חסדים" און צו עפענען א באנק ביים פעראיין.

רוזענטאל-רוזענטאל-אנסאמבל אין פילהארמאניע — נארוטאוויטש 20 — זאל

אונטער דער ליטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעץ

מיט'ן אנטייל פון די ליבלינגס-ארטיסטען באריסאווא, ראבינאוויטש און די בעקאנטע פרימאדאנא נאדיא קארעני

היינט, מאנטאג, ד. 12-טען נאוועמבער ד. י., 9 אזייגער אווענד

גרויסע פאפולערע פארשטעלונג!

פרייזען פון 1 ביז 2,50 זל.

די רומענישע חתונה

3 אקטען פון שאר. ראל זאכאר—דער בעליבטער ארטיסט א. קאמפאניעץ

אין אלע פיעסען נעמען אנטייל לויט א.ב. פרויען: בעזמאן, באריסאווא מ. כ. ראווסקא, נערה, פאדערמאן, קאמפאניעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאטקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעץ, ראבינאוויטש, ראקאוו.

אדמיניסט.—מ. ארנוואלד. מוזיקאלישע לייט.: ל. זעלמאן.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער פילהארמאניע.

אין פארבערייטונג „די פערשעהמטע כלה", הירש לעקערט"

זיך געפונען

אריגינעלער ראמאן פון דער נייער יודישער תקופה

פון י. ל. ליפשיץ

(פארטזעצונג).

טאג און נאכט פלעג איך מיט יהודה'ן זוכען עצות, ווי אזוי פטור צו ווערען פון דעם ארץ הדמים. מען האט געפוזט האנדלען שנעל, ווייל יעדע מינוט איז אונזער לעבען געווען אין געפאהר ארייננצופאלען אינ'ם מויל פון „טשעקא".

מיינע ליבע ארימע עלטערן האבען געהאלטען אין איין טענה'ן און וויינען: „קינדער אנטלויפט! ווי גאט איז אייך ליב! ווארט נישט אויף אונז! זאל דער גאט פון ישראל טון מיט אונז, וואס ער וויל, אבער איהר זייט נאך יונג, ראטעוועט אייער לעבען, אפשר וועט גאט צוליב אייער זכות אויף אונז אמאל זיך אויך מרחם זיין.

מיין פאטער האט אונז איבערגעגעבען גענוג דימאנטען און בריליאנטען, וועלכע ער האט אויסבעהאלטען. „נעהמט עס, קינדערלעך! איך טאר זיך דערמיט אלץ איינס נישט בענוצען, אויב איך וועל נאך לעבען. מיר האבען עס בעהאלטען צווישען די פאדעשוועס פון די שיך און מיינע געדיכטע האר און מיר האבען געהאפט אויף עפעס א נס, אז מיר זאלען קענען אומבעמערקט אנטלויפען.

און אין א שעהנעם, צרה'דיגען פריהמארגען, ווען איך בין געזעסען פערזונקען אין טרויעריגע מחשבות איז אריינגעקומען צו אונז אין הויז זעהר א שעהנער הויך-שטארק געבויטער רויטער קאזאק, און האט מיר איבערגעגעבען א פאפיר, וואו עס איז געשטאנען פאלגענדעס: „איזאבעלא! איך ווער פערברענט פון ליבע צו דיר. איזאבעלא! שפיל זיך נישט מיט'ן טייוועל! אט דער רויטער קאזאק איז איינער פון מיינע פערטרויטסטע און עלטסטער פון „טשעקא". ער איז בעפולמעכטיגט צו ברענגען דיך צו מיר. אונטער אלע אומשטענדען, און ווען וועט דיר זיין, ווען דו קומסט נישט! ניקאלאי לענין".

ווי איך האב עס איבערגעלעזען איז מיר פינסטער געווארען אין די אויגען. איך בין ארומגעלאפען זוכען יהודה'ן, אבער איך האב איהם אין ערגעץ נישט געקענט געפינען. מיר זענען אלע געווען פערצווייפעלט. און דער „רויטער טשע-קיסט" זיצט און שווייגט, ווי א מלאך המות, וואס קומט צונעהמען א נשמה, אזוי האט ער אויסגעזעהן. ער פרעגט נאר פון צייט צו צייט, אויב איך בין פארטיג צו דער רייזע.

דער טאג געהט פערביי, די נאכט קומט אן און יהודה איז נישטא. א פינסטערער געדאנק צולעכערט מיין מח און מיין הארץ. יהודה מוז שוין זיין ערגעץ אין די נעגעל פון „טשעקא". זיין נשמה מוז שוין ערגעץ שפאלטען די הימלען.

דער איין-און-איינציגער אויסוועג, אויף וועלכען איז בין געווען פעסט בעשלאסען דורכצופירען איז געווען: צו מאכען א סוף צו מיין לעבען! איך האב עס נישט געוואלט פערטרויען מיינע עלטערן, אבער איך בין געווארען רוהיגער. איך האב אין מיינע געדאנקען אונטערגעצויגען אלע חשבונות מיט דער וועלט און מיט א בעוואוסטזיניגען קלארען פערשטאנד האב איך זיך געגרייט צו פערלאזען גאט'ס ליכטיגע וועלט, וועלכע מען האט פערוואנדעלט אין א גיהנום און א שרים-קאראהאד.

עס איז געווען שפעט ביי נאכט. איך האב געוואלט אוועקגעהן אין א צווייטען חורבה-צימער כלומר'שט שלאפען, אבער דער רויטער טשעקיסט רעדט שטיל, מיט עפעס א מאדנער שטימע, ווי פון דער ערד: „איזאבעלא! א רויטען קען מען נישט נארען! איך ווייס פון אייער יודישע געשיכטע, פון עפעס א יהודית, וועלכע האט אפגערוימט פון וועג א גרויסען גענעראל. איך ווייס פון אנ'אסתר, וועלכע האט אפגערוימט א המנ'ען און איך ווייס אויך פון אגדעלע, וועלכע האבען זיך אליין גענומען דאס לעבען, אום נישט ארייננצופאלען אין די הענד פון די פייני-גער. איזאבעלא! איך ווייס אייערע מחשבות, די שלעכטע, די פינסטערע. איהר ווילט מיר אויסנארען, איהר ווילט זיך אליין נעהמען דאס לעבען דורך קוילענען זיך, אדער אנ'אנדער מין מארד, אום נישט ארייננצופאלען אין די הענד פון ניקאלאי לענין. אבער איין וועט דאס קיינמאל נישט געלינגען. פערגעסט נישט, אז ניקאלאי איז א מענשען-גאט, ער ווייס אייערע מחשבות און ער האט מיך געהייסען היטען אייך אויף שריט און טריט.

„מארגען, גאנץ פריה, פאהרען מיר קיין מאסקווע, איך וועל אייך נעהמען מיט געוואלד, אויב איהר וועט נישט געהן מיט גוטען. פון אייער יהודה'ן דארפט איהר שוין מעהר נישט דענקען, ווייל דער גרויסער ניקאלאי האט געוואוסט פון זיינע בייזע מחשבות. ער האט נאר געוואלט געווינען צייט. אבער די האנד פון „טשע-קא" איז זעהר לאנג און דער רצון פון ניקאלאיען זעהר גרויס. יהודה איז שוין מעהר נישטא צווישען די לעבעדיגע. אט האסטו יהודה'ס בייטעל געלד, וואס מיר האבען ערשט היינט פריה ביי איהם געפונען, אייער מען האט איהם דערשאסען!

„איצט פערשטעהסטו שוין, אז פון גרויסען ניקאלאיען קען מען זיך בשום אופן נישט אויסבעהאלטען?"

ער האט נאכדעם געזויגט. געטאפט, אויב איך האב נישט בעהאלטען עפעס א מין כלי-משחית. ווייל די ברכה „על השחיטה" האט געמוזט מאכען ניקאלאי לע-נין אליין. און ער האט געוואכט איבער מיר א גאנצע נאכט.

איך ווייס נישט, פארוואס איך בין דאן נישט משוגע געווארען! איך האב געבעטען גאט, תפלה געטון, אז עפעס א גרויס אומגליק זאל מיט מיר געשעהן, ווייל פון גליק האב איך זיך שוין מיאש געווען. איך האב געבראכען די הענד, געריסען די האר פון קאפ, פון וועלכע פיל דימענטען זענען ארויסגעפאלען און דער רויטער קאזאק האט עס קאלטבלוטיג אויפגעהויבען, שמייכלענדיג דערביי מיט זיינע געזונטע, ווייסע, טאוועלשע צעהן.

מיינע עלטערן זענען געזעסען שטיל פערצווייפעלט. דער קוואל פון טרערען האט זיך שוין ביי זיי אויסגעשעפט.

אט אזוי איז דורכגעגאנגען די נאכט. עס איז געווען נישט א נאכט, נאר א גאנצע פינסטערע צרה'דיגע אייביגקייט! עס איז געווען דער יודישער פינסטערער גלות, מיט אלע זיינע שרעקען און יסורים. איך האב זיך נאר געוואונדערט, פון וואנען געהמט זיך עס צו מיר אזא כח, צו קענען אריבערטראגען אזוי פיל יסורים?

עס איז אנגעקומען דער חושכ'דיגער פריהמארגען, און דער רויטער קאזאק לאזט מיך נישט אפ פון אויג. ער היט מיין יעדע בעוועגונג, און גאר אהן צערעמאניעס נעהמט ער מיך אן פאר'ן האנד, ווי א קינד, און רעדט אויס אין דער שטיל: „מיר פאהרען"!

איך בין נישט בכח צו שילדערן דעם אומגליק-טראגישען אבשיד-נעהמען פון מיינע ליבע, אומגליקליכע עלטערן. מיין פאטער האט קוים מיט זיינע לעצטע כחות ארויסגערעדט: „טאכטער מיינע, דער גאט, וואס, האט מציל געווען אברהמ'ן פון קאלך-אויוועז, דניאל'ן פון לייבען-גרוב און שרה'ן פון אמאליגען פרעה, דער זאל דיך מציל זיין פון די הענד פון די איצטיגע פרעה'ס און מיין מוטער איז געפאלען אין חלשות.

„אמן!" האט זיך דער רויטער קאזאק פונאנדערגעלאכט, אז מיר זענען פערצישערט געווארען.

עס איז צוגעפאהרען א רויטער אויטאמאביל, מיט פיר רויטע סאלדאטען, אנגעכמורעטע, פערהארטעוועטע. מיר זענען אריין איינוועניג.

צווי בעטלער זענען פערבייגעגאנגען אונזער אויטאמאביל, מיט אויסגעשמירטע פנימ'ער, וועלכע האבען זיך נישט געוואשען אפשר א יאהר צייט. איינער א מלחמה-קריפעל, א ין אלטע, אפגעריסענע סאלדאטסקע קליידער, מיט אנדערהאלבען הענד און איין פערמאכטע אויג, און א יוד מיט א מאדנע צופודעלטע בארד. ער האט אויסגעזעהן, ווי א געריהרטער פון זינען.

(דאס ווייטערע קומט)

אַפּקלאַנגען פונ'ם גרויזאַמען מאָרד אויף פּיעטריקאָווער 117.

רעוואָלאַציעס, וואָס עס האָט איבערגעגעבען דער שאָפער, וואָס האָט געפיהרט צוויי אומבעקאַנטע מאַנסלייט מיט א פרוי אין דער ריכטונג פון ווידזעוו

סענסאַציאָנעלע ווענדונג אינ'ם גאַנג פון דער אויספאָרשונג.

די פאַמיליע זאָל זיין בעטייליגט אין מאָרד?

די פּאָליציי אויף די שפּורען פון די מערדער.

(—) דער שרעקליכער מאָרד וואָס איז זונטאָג אין אָוונט אויסגעפיהרט געוואָרען אויף פּיעטריקאָווער גאַס, האָט אין לאָדז אַרויסגערופען א געוואַלדיגען אויפזעהן.

דער רושם פון דעם אונגעהערטען פערברעך

איז אזוי שטאַרק, אז וואו מען געהט און שטעהט רעדט מען נאָר פון אָט דעם געהיימניספולען מאָרד.

היינט נאָכ'ן דערהאַלטען די ידיעה וועגן געשעהעניש איז אונזער מיטאַרבייטער אוועק אויפ'ן אָרט און געבראַכט א רייה פּרטים וואָס זענען בעקאַנט געוואָרען פון דער ערשטער אויספאָרשונג.

די אַלע שוידערליכע פּרטים האָבען מיר געבראַכט אין נעכטיגען נומער פון „לאָדזשער טאָגעבלאַט". ווי מיר האָבען אין נעכטיין געמאָלדען האָבען די באַנדיטען אויסגעפיהרט

א רויב-מאָרד.

די באַנדיטען, ווייזט אויס, זענען געווען גוט אינפאָרמירט, אז די פאַמיליע טישער האָט אין שטוב א כך מזומן געלד. זיי זענען אָבער נישט געווען קיין ספּעציאַליסטען אויפ'ן געביט פון קאַסע-ברעכער און האָבען נישט פאַרשטאַנען אויפצוברעכען דעם קאָמפּליצירטען מעכאַניזם פון דער קאַסע. דער דערמאָרדעטער טישער איז געווען איינער פון די רייכערע מיושבים אין לאָדז. ער איז געווען א שותף פון עטליכע הייזער און פּלעצער אין אַנדער שטאָט און האָט לעצטענס געזאָלט בויען א אייגענע הויז, אויף וואָס ער האָט מיט עטליכע טעג צוריק אַרויסגעקומען א ערלויבניש פון דער בוי-אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט. לויט א אַנדער ווערסיע האָט א טישער געזאָלט איבערקויפען דאָס הויז פון זיעלאָני 48, וואָס געהער צו קאַלושינער'ס יורשים. מאָנטאָג אין דער פריה האָט די קניה געזאָלט פאַרענדיגט ווערען און איינער פון די שותפים פון הויז איז אוועק צו טישער'ן אין דער וואוינונג צו פאַרענדיגען די טראַנזאַקציע, אָבער אהינקומענדיג אויפ'ן אָרט האָט ער זיך דערוואוסט פונ'ם גרויזאַמען מאָרד.

דער געהיימניספולער אויטאָ

ווי עס דערצעהלען די לאָקאַטאָרען פון הויז אויף פּיעטריקאָווער 117 האָבען זיי זונטאָג 11 אין אָוונט בעמערקט ווי די דינסט פון דער פאַמיליע טישער, באַכאָווסקא, איז אין בעגלייטונג פון 2 אומבעקאַנטע מאַנסלייט אוועקגעפאָהרען אין א אויטאָ. ווי מען איז זיך משער האָבען די גרויזאַמע באַנדיטען דאַן אוועקגעפיהרט זייער לעצטען קרבן און מיט שותפות'ע אויף מיליאָנאָווא גאַס, וואָס געפינט זיך אויף עק קילינסקי און פּשעבדזעלניאַנאַ, א טונקל און אָפּגעלעגען געסעל, וואו זיי האָבען זי דערמאָרדעט. אויפ'ן אָרט פון מאָרד האָט מען טאַקע אָנגעזעהען די שפּורען פון פערבלוטיגטע אויטאָ-רעדער.

ווער איז דער שאָפער פונ'ם אויטאָ?

דאָס איז ביז איצט נאָכנישט אויפגעקלערט געוואָרען. די פּאָליציי האָט נעכטען בעפוילען אַלע אויטאָס זיך צוזאַמענצושטעלען אויף אַנדזשעיאַ גאַס. קיינער פון די שאָפערן האָט זיך אָבער נישט בעקענט צו דעם טאַט.

5.000 זל. בעלוינונג.

די פאַמיליע פון די דערמאָרדעטע טישער'ס האָבען בעשטימט א בעלוינונג פון 5000 זל. פאַר דעם, וואָס וועט אָנווייזען אויף די מערדער.

(§) די ענערגישע אויספאָרשונג וואָס די פּאָליציי פיהרט מיט'ן צוועק צו ענטדעקען די מערדער, וואָס האָבען אויסגעפיהרט דעם בעסטיאַלישען מאָרד אויף די אייגענטימער פון פאַרטעפּיאַן-געשעפט די פאַמיליע טישער פון פּיעטריקאָווער 117, וואָס האָט דאָס געשעפט געפיהרט אונטערן נאָמען פון דער פירמע גזשעגאָזשעווסקי, האָט געגעבען א רייה

רעוואָלוציאָנעלע פּרטים,

אויפ'ן סמך פון וועלכע פּאָליציי האָט זיך געשאַפען א בעשטימטען איבערבליק, ווי אזוי דער מאָרד איז אויסגעפיהרט געוואָרען. די פּאָליציי האַלט, אז עס איז מעהר קיין ספק נישט, דאָס מיר האָבען דאָ צו טון מיט א רויב-מאָרד. דערבייבייען איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אז די דינסט פון די טישער'ס האָט מיטגעהאָלפען די מערדער. אויפ'ן אָרט פון שרעקליכען מאָרד זענען אַראָפּגעקומען די פאָרשטעהער פון דער אויספאָרשונגס-מאַכט און די פּערזאָנען פון שטאַט-פּראָקוראַטור סטשעמינסקי, פּראָקוראָר שמידט, אונטערפּראָקוראָר פיין און מאַרקאָווסקי, אויספאָרשונגס-ריכטער גושעשעק, קאָמענדאַנט ניעדזשעלסקי, שטאָט-קאָמענדאַנט איזידאָרטשיק און אינספּעקטאָר נאָסעק. די אויספאָרשונגס-מאַכט האָט אָנגעשטעלט א גאַנצען שטאַב פּאָליציי-אַגענטען. די לאָדזער און פּראָווינצער אויטאָס, וואָס זענען נעכטען געקומען אין לאָדז זענען אויסגעשטעלט געוואָרען אויפ'ן שטח פון דער אַנדזשעיאַ גאַס, ווי ס'איז שוין איבערגען דערמאָנט געוואָרען, און מען האָט זיי גענוי נאָכקאָנטראָלירט, צי ס'וועט נישט געפינען ווערען עפּעס א סימן. די שאָפערען האָבען קיין שום פּאָזיטיווע תשובה נישט געגעבען.

דערנעבענבייבען האָט דער

שאָפערען-פערבאַנד

געראָפען זיינע מיטגלידער אויף א פערזאַמלונג, אויף וועלכער עס איז בעשלאָסען געוואָרען, אז די שאָפערען זענען מחויב צו געבען אַלע נויטיגע ערקלערונגען דער פּאָליציי, וואָס זאָלען העלפען אויפקלערען דעם שרעקליכען מאָרד. דעם זעלבען אָוונט האָט

צו דער לאָדזשער פּאָליציי זיך געמאָלדען א שאָפער,

וואָס האָט אָפּגעגעבען ערקלערונגען, וואָס וואַרפען א שיין אויפ'ן געהיימניספולען מאָרד. ער האָט דערצעהלט, אז צוריקקומענדיג פון פּעטריקאָוו און דערוואַרטענדיג זיך וועגען בעשלוס פון שאָפערען-פערבאַנד, האָט ער געהאַלטען פאַר זיין חוב צו מעלדען דער פּאָליציי, וואָס ער ווייס און וואָס האָט א געוויסע שייכות צו דער געפיהרטער אויספאָרשונג. דער שאָפער האָט איבערגעגעבען, אז שטעהענדיג מיט זיין אויטאָ אויף רוג נאַוראָט און פּעטריקאָווער

זונטאָג 9 אָוונד

זענען 2 פּערזאָן אין א זעהר אויפגערעגטען צושטאַנד צו איהם צוגעקומען און געבעטען זיי אָפּפיהרען אויף זאַווישאַ גאַס. דער שאָפער איז מיט זיי אהין אוועק און מען האָט איהם געהייסען וואַרטען מיט'ן אויטאָ פאַר א גרויס הויז, פון וואַנען די 2 אומבעקאַנטע האָבען באַלד געזאָלט צוריק אַרויסקומען. און עטליכע מינוט אַרום זענען טאַקע די צוויי אומבעקאַנטע אַרויס פונ'ם הויז אינאיינעם איבערגעטון אין אַנדערע מלבושים און זיך געהייסען פיהרען אויף רוג נאַוראָט און מאַרגאָווע. דאָ האָט זיך אין אויטאָ אַריינגעזעצט א געוויסע פרוי בעשיידען געקליידעט. פון דאָרט האָט דער שאָפער די פּאַסאַזשירען אָפּגעפיהרט אין דער ריכטונג פון ווידזעוו. די פּאַסאַזשירען זענען אָפּגעשטיגען פון אויטאָ נעבען דער סוכא גאַס, האַרט פאַר דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור" און געהייסען דעם שאָפער דאָ וואַרטען. דאָס האָט געדויערט בערך א האַלבע שעה צייט. בעת דער רייזע האָט דער שאָפער געהערט ווי די צוויי אומבעקאַנטע האָבען געשמועסט מיט דער פרוי. דער שמועס האָט עדות געזאָגט דערויף, אז

די פרוי שטעהט מיט די אומבעקאַנטע אין נאָהענטע בעציהונגען.

נאָך א האַלבע שעה צייט זענען די פּאַסאַזשירען צוריקגעקומען אַליין אָהן דער פרוי, וועלכע זיי האָבען מסתמא אָפּגעפיהרט אהיים און זיך אַריינגעזעצט. אין אויטאָ האָבען זיי זיך געהייסען פיהרען אויף פּלאַץ קאָשטשעלני. דאָ האָבען זיי דעם שאָפער בעצאָהלט פאַר דער רייזע און זענען אוועק, וואוהין האָט דער שאָפער נישט בעמערקט.

[illegible] ביינאַכט האָט די פּאָליציי דורכגעפיהרט

אַבלאַוועס

אין דער גאַנצער שטאָט און אויך אויף די פאָרשטעט. די אַבלאַוועס האָבען געדויערט ביז 3 פאַרטאָגס, אונטער דער אָנפיהרונג פון אינספּעקטאָר נאָסעק און אָבער-קאָמיסאַר ווייער מיט דער הילף פון פּאָליציי און אויספאָרשונגס-פּאָליציי. אין רעזולטאַט זענען אַרעסטירט געוואָרען ביז 12 פּערזאָן. דערביי איין פּערזאָן, אויף וועלכע עס פאַלט א גרויסער חשד. דאָס אויספאָרשען די אַרעסטירטע האָט געדויערט ביז צו מאָרגענס 2 מיטאָג.

(§) נעכטען 7 פריה איז אויפ'ן אָרט פון מאָרד ווידער אמאָל געקומען די אויספאָרשונגס-מאַכט, כדי דורכצופיהרען א צווייטען מאָל א גרונדליכע אויספאָרשונג. אויפ'ן סמך פון דער פּאָליציישער אויספאָרשונג זענען מיר אומשטאַנד גענוי צו בעשרייבען ביי וועלכע אומשטענדען דער מאָרד איז אויסגעפיהרט געוואָרען. דאָס פאַרטעפּיאַן-געשעפט בעשטעהט פון 4 צימערן, אין וועלכע ס'געפינען זיך 22 פּיאַנינאָס און 2 פאַרטעפּיאַנען. אין ערשטען צימער צום פראָנט צו האָט מען געפינען אויפ'ן טיש

א פערבלוטיגטע רעכנונג,

אויסגעשטעלט אויפ'ן נאָמען פון וואַראַשינסקי. דאָס פּאַפּיר איז זעהר צוקנייטשט געווען, וואָס עס בעווייזט, אז די באַנדיטען האָבען דערמיט אָפּגעווישט די פערבלוטיגטע הענד און די מעסערס.

ווי אזוי איז אויסגעפיהרט געוואָרען דער שוידערליכער מאָרד?

(§) לויט די פּרטים, וואָס פּאָליציי האָט שוין בעוויזען צונויפצוזאַמלען האָבען די

באַנדיטען געמיינט שטאַמען פון נישט קיין אָרימע קרייזען.

לויט די שילדערונג פונ'ם אויבענדערמאָנטען שאָפער זענען זיי געווען אָנגעטון אין טייערע פּאַלטאָס, און ווייכע קאַפּעלושען און לאַקיר-שיך. בעת די מערדער זענען אַריין אין פאַרטעפּיאַן-סקלאַד, האָט זיך דאָרט געפינען די פרוי מאַריאַ טישער און נישט ווי מען האָט פריהער אָנגענומען, אז זי איז ערשט שפּעטער אַראָפּגעקומען אין געשעפט. די מערדער האָבען ווייזט אויס דאָס גענוי געוואוסט פון דער דינסט, וואָרום עס לייגט זיך דאָך נישט אויפ'ן שכל, אז ווייסענדיג, אז דאָס געשעפט איז פערמאַכט זענען זיי נישט אוועק אין דער וואוינונג נאָר אין געשעפט. דאָס בעווייזט אלזאָ, אז עמיצער איז אין געשעפט יאָ געווען. דאָ האָבען זיי נאָך געטראָפען פרוי מאַריאַ טישער. זיי האָבען איהר ערקלערט, אז זיי ווילען קויפען א פּיאַנינאָ. מאַריאַ טישער האָט דאַן דורכ'ן טעלעפאָן געמאָלדען דערפון איהר מאַן, וואָס האָט זיך געפינען אין וואוינונג און גלייך געגעסען אָוונד-ברויט, אויף וואָס עס זאָגט עדות דאָס אונדערגעסענע אָוונד-ברויט, וואָס האָט זיך געפינען אויפ'ן טיש. איידער בראָניסלאַוו טישער האָט בעוויזען אַראָפּצוקומען אין געשעפט אַריין האָבען די מערדער דערמאָרדעט זיין פרוי, דערלאַנגענדיג איהר מיט א האַק איבערן קאָפּ און בעת זי האָט פון קלאַפּ פערלוירען דאָס בעוואוסטזיין, האָבען זיי איר צעשטאָכען מיט מעסער דעם קאָפּ און די ברוסט.

איבערגעשניטען דעם האַלז

און אויסגעשטאָכען די אויגען, דאַן האָבען זיי דעם דערהרגעטען קערפּער אַוועקגעשלעפּט פאַר די פיס אין א ווינקעל פון ערשטען צימער. אויפ'ן אָרט, וואו עס האָט זיך געפינען די קאַלוזשע בלוט האָבען זיי

אַנידערגעשטעלט א פּיאַנאָ, כדי צו פערדעקען די בלוט-לאַק.

אין אַליין האָבען זיי זיך בעהאַלטען אין דריטען צימער. בעת טישער איז דער נאָך אַריין אין געשעפט, האָבען די מערדער איהם דערלאַנגט א זעץ איבערן קאָפּ מיט דער רוזשלעכער האַק און דאַן א צווייטען זעץ. טישער איז דאַן אוועקגעפאַלען אויף דער פּיאַנאָ בעגיסענדיג זי מיט זיין בלוט. די שפּורען פון די בלוט-פלעקען בעווייזען, אז טישער האָט נאָך געהאַט אזוי פיל כח צו פּרובירען אַנטלויפען אין קאָרידאָר, וואו ער איז געפאַלען און פערלוירען ס'בעוואוסטזיין. אויף דעם אָרט האָבען די מערדער איהם נאָך געגעבען 15 מעסער-שטעך און אויך איבערגעשניטען דעם האַלז און אויסגעשטאָכען די אויגען. דאַן האָבען זיי ביי די דערמאָרדעטע רעוויזירט די טאַשען. אין ביידעלע פון די דערמאָרדעטע מאַריאַ טישער האָבען זיי קוים געפינען עטליכע זל. דאָס ביידעלע

(ענדע פון מאָרד — זעה זייט 6).

זיך געפינען

אָריגינעלער ראָמאַן פון דער נייער יודישער תקופה

פון י. ל. ליפשיץ

(פאָרטזעצונג).

מיר האָבען בעגעגענט צוויי רויטע סאָלדאַטען. דער טשעקיסט האָט זיי אין קורצען דערצעהלט, אז מען האָט ביי אָט דעם יודעל געפונען דימענטען אין באָרד, און די רויטע זענען אוועק זייער וועג.

עס איז געוואָרען טונקעל. מיר זענען איינגעוויקעלט געוואָרען אין דער פינסטערניש פון דער נאַכט, אָבער מיר זענען געגאַנגען אָהן אַן אויפהער א גאַנצע נאַכט. פאַרטאָג האָב איך בעמערקט ווי דער יוד מיט דער צופודעלטער באָרד קוקט אויס זעהר פרעהליך, עפּעס איז פאַרהאַן א גרויסע שמחה אין זיינע אויגען און ער האָט פרעהליך אויסגעשריגען: „אָט דאָ קענען מיר שוין אָפּרוהען! מיר זענען שוין א דאַנק גאָט אויף דער אַנדער זייט! דעם רויטען טייוועל'ס האַנט קען אונז דאָ שוין נישט דערלאַנגען! ער האָט אַרויסגענומען פון עפּעס א זעקעל ברויט, קעז און האָניג און האָט צו אונז געזאָגט: „עסט און דערפרישט אייך" און מיט שמחה האָט ער געפרעגט: „נו, איצט וועט איהר מיך שוין אָפּלאָזען?"

און דער טשעקיסט האָט טיף אַריינגעבליקט אין מיינע אויגען, אָ, גאָט! זיינע בליקען! יאָ, מיין יהודה'ס בליקען! וואָס טוט זיך דאָ מיט מיר? שפּילט דאָ נישט דער טייוועל מיט מיר עפּעס א קאָמעדיע? און אזוי ווי איך טראַכט, רופט זיך אָפּ דער טשעקיסט: „שאַ! מען טאָר נישט טראַכטען!"

„הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל!" האָט פּלוצלונג דער יוד מיט דער צופודעלטער באָרד אויסגעזונגען, און דער טשעקיסט ענטפערט: „מה נאוו על ההרים רגלי מבשר".

אָ, מיין גאָט! זיין שטימע! מיין יהודה'ס שטימע! דאָס איז שוין געווען איבער מיינע כחות און איך בין געפאַלען אין חלשות...

ווען איך האָב אויפגעעפענט מיינע אויגען האָב איך זיך געפונען ליגענדיג אין א בעט. אַרום מיר זענען געשטאַנען מענשען מיט צאַרטע, ליבע בליקען. איך האָב בעטראַכט יעדען איינעם מיט פערוואונדערונג. אָבער קיין סך צייט האָט מען מיר נישט געלאָזט טראַכטען. ווי איך האָב נאָר געעפענט די אויגען! שושנה!"

איך האָב בשום אופן נישט געקענט פערשטעהן, וואָס עס טוט זיך מיט מיר. איך האָב גענומען בעטראַכטען וואָס מיט מיר האָט פּאַסירט און איך בין געקומען צום טרויעריגען בעשלוס, אז ענטוועדער דער רויטער טשעקיסט, מיין שומר, האָט מיך פערכשופ'ט, אָדער איך בין שוין אויף אַן אמת משוגע!

ביסלעכווייז בין איך געקומען צו זיך. איך האָב זיך אוועקגעזעצט אויפ'ן בעט. איך האָב דערזעהן די קליידער פונ'ם דערשטיקטען קאָמיסאַר און עס האָט מיך אָנגעהויבען שוידערען. איך האָב גענומען רעדען; „גוטע מענשען! זאָגט מיר, דערצעהלט מיר, וואו בין איך? און וואָס איז פון מיר געוואָרען? וואָס האָט איהר געשריגען שושנה? און וואו איז מיין רויטער שומר, מיין מלאך-המות? אָט דער מכשף וואָס צייגט מיר מיין יהודה'ס אויגען, זיינע בליקען און זיין שטים? און וואו איז דער יוד מיט דער באָרד? איז ער אויך עפּעס פון די נישט-גוטע?" איך האָב געפרעגט, גערעדט. איך בין געווען אויסער זיך פון אומרויאיגקייט.

„בערוהיגט אייך און שרעקט זיך נישט מעהר!" האָט מיר אַנ'עלטערע, זעהר צערטליכע, יודישע פרוי געענטפערט. „איהר זייט איצט אויף דער אַנדער זייט גרעניץ פון דער „ארץ-הדמים", די האַנט פונ'ם רויטען טייוועל ניקאָליי לענין, קען אייך נישט דערלאַנגען. דער גאָט פון ישראל האָט געשיקט זיין מלאך און ער האָט אייך מציל געווען פון די הענט פון די רויטע. דער רויטער טשעקיסט איז נישט אייער מלאך-המות. אדרבה, ער איז געווען דער אמת'ער מלאך, וואָס האָט אייך געראַטעוועט, דאָס איז נאָר געווען א העלדישער יודישער יונגערמאַן, וואָס האָט זיך פערקליידעט אַלס דער טשעקיסט, אום אייך מציל צו זיין."

און אזוי ווי די גוטע ליבע פרוי האָט געהאַלטען אין דערצעהלען, איז פּלוצלונג אַריינגעפלויגען מיין יהודה. ער איז מיר אַרויפגעפאַלען אויפ'ן האַלז און האָט מיך זעהר געקושט און מיט שמחה האָט ער דערצעהלט, אז אין יענעם פינסטערען פריהמאָרגען, ווען דער רויטער טשעקיסט איז געקומען מיט א פּאַפּיר פון ניקאָליי'ען, האָט מיר גאָט געגעבען אזא גבורה, אז איך בין זעהר גיך פון איהם פּטור געוואָרען. איך האָב איבערגעטון זיינע קליידער און גענומען שפּילען זיין ראָלע. איך האָב מורא געהאַט אפילו דיר, מיין לעבען, צו דערצעהלען ווער איך בין, ווייל דער טייוועל ניקאָליי איז זעהר שטאַרק און געגען איהם האָב איך געמוזט שפּילען טייפליש. איך האָב זיך געשראָקען אפילו פאַר מיין אייגענעם שאָטען. מיין הארץ האָט געבלוט ווען געזעהן וואָס דו, מיין לעבען, האָסט געליטען אזוי פיל יסורים, אָבער איך האָב מורא געהאַט צו שטעלען דיין לעבען אין סכנות, טאָמער וועלען די תליונים עפּעס בעמערקען אָן דיר. ווען די וועלט געוואוסט. דעריבער האָב איך אויסגעקליבען בעסער די יסורים' און דאָס איבעריגע ווייסטו שוין אַליין.

עס האָט מיך אַרומגעכאַפּט א גרויסע שמחה און איך האָב אויסגעשריגען: „וואָס פאַר א ווערט האָבען פאַר מיר אָט די יסורים געגען דער גרויסער שמחה, וואָס איך זעה דיך א לעבעדיגען, מיין גרויסער, בראַווער יהודה! אָבער איין זאַך איז מיר נישט קלאָר: וואָס האָט מען עפּעס אויסגעשריגען „שושנה", ווען איך האָב געעפענט מיינע אויגען?"

„עס איז גאַנץ איינפאַך, מיין טייערע! מיר האָבען בעשלאָסען, אז נישט איזאַבעלאַ, וועלכע סימבאָליזירט דעם נאָמען פון דער קעניגין איזאַבעלאַ פון שפּאַניען, וועלכע האָט פערטריבען אונזער פאָלק, זאָל מען דיך רופען, נאָר שושנה, בלום, די בלום פון ארץ-ישראל!"

איך האָב געקושט מיין יהודה'ן און געוויינט פון שמחה.

„מזל-טוב! מזל-טוב!" האָט אויסגעשריגען חיים, א מיטעל-יעהריגער יוד, שעהן, רייך געקליידעט מיט א צערטליך ליבליך פנים, וועלכער דריקט אויס גוטסקייט און חכמה.

„מזל-טוב אייך, קינדער! די בלום פון ארץ-ישראל האָט זיך פעראייניגט מיט אָט דעם שטאַרקען בראַווען יהודה און עס וועט זיין א גליק און א ברכה פאַר אונזער אַלט-נייעלאַנד, ארץ-ישראל!"

„דו זעהסט מיין טייערע שושנה!" האָט יהודה דערצעהלט מיט א שמחה, „אָט דאָס איז דאָך דער יוד מיט דער „קאַלטענעמאַסער באָרד". ער האָט א גרויסען טייל פון אונזער רעטונג. ער איז א יוד וועלכער געהט פון לאַנד צו לאַנד, פון שטאָט צו שטאָט און פון דאָרף צו דאָרף, און ער איז מציל פיל יודען פון גוי'אישע הענד. ער בעווייזט זיך אין פערשידענע געשטאַלטען. וואו מען מוז — מאַכט ער זיך משוגע, אזוי ווי דוד המלך בשנותו את טעמו. אָט דער חיים איז מיינער אַן אַלטער גוטער פריינד, נאָר אַנשטאָט וואָס איך האָב פיל פון מיינע יאָהרען אוועקגעגעבען אויף פרעמדע אירען, האָט ער זיין גאַנצען לעבען אוועקגעגעבען נאָר צו אונזער פאָלק, און דערזעלבער חיים האָט אונז איצט אַרויסגעפיהרט פון דער ארץ-הדמים.

חיים דער געהיימניספולער האָט געדריקט וואַרים מיין האַנט און האָט מיט שמחה געזאָגט:

„שושנה! איך האָף, אז איהר וועט בעלויכטען און מעשענען אונזער ארץ-ישראל, און אייך וועט מען רופען די ארץ-ישראל-בלום".

מיר האָבען געדאַנקט און געלויבט גאָט'ס נאָמען, וואָס מיר זענען ניצול געוואָרען פון די הענט פון רויטען ניקאָליי.

(דאָס ווייטערע קומט)

דער גרויזאמער מארד

(ענדע פון זייט 5).

לע האבען זיי אוועקגעווארפען אין דרי־טען צימער. פון מישער'ס פארטפעל האבען זיי ארויסגענומען סך־הכל עט־ליכע הונדערט זל. דעם פארטפעל גופא האט מען געפינען אויפ'ן אויווען. דאן זענען זיי אוועק

אין דער וואוינונג

פון די ערמארדעטע אויפ'ן ערשטען שטאק. אין דער זעלבער צייט האט זיך אין וואוינונג געפינען אויך די דינסט. דערויף זאגט עדות איהר אונ־פערענדיגטע קאלאציע, וואס מען האט אין שטוב געפינען. אין דער שטוב איז א גרויסע אומארדנונג. די מערדער האבען וויזט אויס געזוכט געלד און צירונג. דאס צירונג און דאס גאנצע געלד האט פאליציי אבער געפינען אין דער קאסע, וועלכע די באנדיטען האבען געפרובט אויפברעכען און האבען דאס ניט בעוויזען צו טון.

וויפיל געלד האט זיך געפו־נען אין דער קאסע?

אין דער קאסע האבען זיך געפינען 150.000 זל. מזומן, ווערט־פאפירען, בערך 3000 דאלאר און צירונג. דאס אלץ ווערט בערעכענט אויף א סומע פון א פערטעל מיליאן זל. לויט ווי ס'האלט די אויספארשונגס־מאכט האבען דעם מארד אויסגעפיהרט דענגעריזירטע פאר־שוינען, מארפינגיסטען אדער קאקאאינ־טען. ווארום עס איז

א זעלטענהייט אין דער קרימינעלער כראניק

אז נארמאלע מענשען זאלען דורכפיה־רען א פערברעך אויף אזא גרויזאמען, ווילדען אופן. די פאליציי איז שוין אויף די שפורען פון די מערדער און ס'איז נישט אויסגעשלאסען, אז די נאהענטס־טע טעג זאלען זיי געכאפט ווערען.

סענסאציאנעלע ווענדונג אין דער אויספארשונג וועגען מארד

(§) די ביז איצטיגע פאליציייאישע אויספארשונג פון מארד פון דעם פאר־פאלק מישער האט אנגענומען א סענ־סאציאנעלע ווענדונג. די פעדים פון דער אויספארשונג פיהרען אין דער זייט פון די ערמארדעטעס קרובים, ווי מיר דערוויסען זיך, איז די אויספאר־שונגס־מאכט שוין אויף די שפורען פון איינעם פון די יורשים, וואס וועט אהן ספק אין די נאהענטסטע טעג ארעס־טירט ווערען צוליב'ן גאנג פון דער אויספארשונג קענען מיר לעת עתה נאך אנגעבען דעם נאמען פונ'ם מערדער. עס איז זעהר כאראקטעריסטיש, אז די פאמיליע פון די ערמארדעטע אנשטאט צו פעראינטערעסירען זיך מיט דער לויה, האט זיך געווענדעט צו בעקאנטע לאדזער אדוואקאטען מיט דער ביטע וועגען איבערנעמען דעם ענין מכח ארויסבעקומען די ירושה פון די ער־מארדעטע צו די ראזיגע השערות מוז מען זיך יעדענפאלס בעציהען פארזיכ־טיג. די רעזולטאטען פון דער וויטע־רער אויספארשונג ווערען ערווארט פון דער גאנצער היגער בעפעלקערונג מיט גרויס שפאנונג.

ווען איהר געהט אריבער די גאס,

קוקט מיט אפענע אויגען; איהר קענט בלייבען אג'אומיגער קאלי־קע, אדער גאר געפינען דעם טויט־
חיט זיך, מען זאל אייך
נישט איבערפאהרען!

CAPITOL

הייַנט און ווייטערע טעג!

די קארוזעל פון טויט

מעכטיגע דראמא אין 10 אקטען. — גרויסע צירק־אטראקציע, גלומענקארסא. — אין די הויפט־ראלען:

Erich Kaiser Titz, Claire Rolner, A. Pointer — און די — געשוויסטער **Spadom**

סימפאנישער ארקעסטער מיט'ן אנטייל פון ארגאנען אונטער דער לייטונג פון ש. בייגעלמאן.
בעמ.: די פרייזען פון די בילעטער צו דער ערשטער פארשטעלונג אויך שבת, זונטאג און חגאות צו 50 גר. און 1 זל.

פאר אלע אנדערע

Alboril

איז די בעסטע ארמאמאטישע הויזליכ'ע זייף

Dr. med. Adam BENDER
כראנקהייטען פאר אינערליכע און האריזאנטאלע (?)
Przejazd 30, Telef. 54-68.
נעמט אן פון 5—7 נאכמיטאג.
5806

ספעציעל ביליגער

זאקען־פערקויף

זיידענפלאר	האשזיידע
פיינע האלטבארע קוואליטעט	פיינע קוואליטעט אין מאדערנע פארבען
3.90 זל.	6.75 זל.

B-cia P. & M. Schwalbe
85 PIOTRKOWSKA 85

ערשט ערשינען:

ישראל ראבאן.
הינטערן פלויט פון דער וועלט
לידער. — פרייז 2 זל.

ישראל ראבאן.
די גאס
ראמאן פון גרויסשטעטישען לעבען.
פרייז 7 זלאטעס.

צו באקומען ביי:
Wydawnictwo Sz. Goldfarba, Warszawa, Szczęśliwa 8
אין לאדז (בוכהאנדלונג „קולטורא" פיעטריקאווער 50
(בוכהאנדלונג ש. בערלינסקי, אלטשטאט 12.

יודישע פרויען־ארגאניזאציע „וו. י. ז. א."
אל. קאשציושקי 21.

היינט, אויפ'ן וואכענדיגען גלעזעל־טהיי וועט דער
רעדאקטאר י. אונגער
רעפערירען דעם איבערזיכט פון דער פרעסע פון די לעצטע וואכען.
איינגאנג פאר מיטגלידערינס און איינגעפיהרטע געסט אומזיסט.

פאטענטען
אויפ'ן יאהר 1929
בעזארגט דאס ביורא „ארגוס", 36 זאכאדניא 6:

מעכאנישע שלאסעריי און שווייסעריי
J. Reder, Łódź
Konstantynowska 11 róg Zachodniej
נעהם אן פערשידענע מאשינען־רעפעראטורען ווי צופאסען פער־שידענע מאשינען־טיילען. און אויטאגענישע שווייסונגען.
שנעל און ביליג!
בעמ.: פריוואט־וואוינונג גדאנסקא 20 וו. 17.

Zaginęła
książka wojskowa i paszport na imię Zajnwel Kutas, Stryków. Odnieść: Podrzeczna 11, Kujawski. 6324

לייה־ביבליאטעק
א. ג. א. אייזענשלאס
פאלודניאווע 11, לינקע אפיצינע 3 שטאק:
די ביבליאטעק איז טעטיג מאנטאג און מיטוואך פון 6—10 אווענט און שבת פון 1—10 מיטאג און פון 4—10 אווענט. איינשרייבען קען מען זינדימדים (?) טאג פון 6—10 אווענד.

וויכטיג פאר דאמען!
מאכט איך די עלעגאנטסטע דאמען־היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטעסטע היטע איבער־ארבייטע איך אויף געגצליך נייע. געדענקט די אדרעס:
פאר נאר 2.50 זל.
23 זאוואדזקא 23
אין הויף. 2־טען איינגאנג, לינקס פארטער.
פערזעהען מיט די שעהנסטע מאדעלען פון דער לעצטער צייט און א שעהנער אויסוואהל פון פערשידענע פערטיגע היטען אויף לאגער.
„TOLA"

שרייבען
שעהן און שנעל
לערנט אויס דער בעריהמטער
קאליגראף ל. בערמאן
אין 15 לעקציעס. אויך ווערט געלערנט נוס א יודישען בריף דעם וואס קען ערנישט. זאוואדזקא 19 ט ר' 1 מ

פוילישע שפראך
ווערט ערלערנט גרינדליך דורך א קורצער צייט
ווסכאדניא 29, וו. 3.

הויזער פערוואלטונג
מיט גלייכצייטיגער ערלעדיגונג פון שטייער־זאכען איבערנימט גוט פראקטיזירטער מעקלער, בעסטע רעפערענצען.
Ch. Regenwetter
Häuserverwaltungen & Bücherrevisionen
Berlin S. 14, Alte Jacobstr. 47.
Telefon: Dönkoff 4337.

בוכבינדער ארבייטער
ווערט געזוכט
ביי מאשענבערג, פיעטריקאווער 49.

ענגליש, שפאניש און דייטשע
אונטעררריכט ערטיילט
צעגלניאנא 53 פראנט 3־טער שטאק רעכטס.

אל תתהלל ביום מחר
כי לא תדע מה ילד יום.
לייגט נישט אפ אויף מארגען
נאר אז די זעהסט ערלעדיגען סאנדאווע
זאכען זאלסטו גלייך קומען צו לויטען אין ביורא
17 פיעטריקאווער 17
52 זאכאדניא 52
וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאפט געשריבען לויט'ן אוסטאנד אלערליי בישעם, קלאגעס, זאבזוסטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, ציווילע און קארנע אפעלאציעס, אדהאלאציעס, רעקורסען וועגען זירה אין אורושאנד־ראזיעמשי, וועגן פעספאר אין קאמיסאריאט־רושאנד און אלע פאליצי־בעצירקען, אקטען אינטערציויעס, אקטען דא־ראציונזס, קארנע ספראויעס, ווי אויך איבער־זעצונגען אין אלע שפראכען. ספעציאליסט אין שותפות־אקטען.
מיט אכטונג
י. מאנעלא רעכט־קאנסולענט

ערשינען נומער 9
„פוילישער מאנטשעסטער"
אילוסטרירטער לאדזער צייטשריפט פאר ווירט־שאפט, געזעלשאפטליכע און קולטורעלע פראגען אונטער דער רעד. פון א. בארוכין און י. נירוואן, מיט ארטיקלען פון: ראטס. י. ביאלער, מ. בראדעריזאן, א. ברזשעזשינסקי, וו. גייזלער, ב. א. גליקסמאן, אינזש. א. ווילנער, דר. א. טארטאקא־ווער, פרעז. י. לעכשטיין, פרעז. ל. מינצבערג, מאג. ז. שטרויך, פרעס ב. רוט, ד"ר וו. פאלעק, אינזש. ג. פראשקער, ד"ר י. פרענקעל, פרנס מ. פלאצקער. אויסער דעם כאראקטעריסטיקעס פון רעד. י. אונגער, גזשעגאזש נייזא, לעאפאלד לאנדסבערג, אינטערוויאו מיט'ן דירעקטאר פון אייטינגאנס קאנ־צערן אברהם לעקיך, אפהאנדלונג וועגען סאנאטאריום „רעזאלינא", „אררט" א.א. דער נומער איז רייך אילוסטרירט. פרייז 50 גראשען.

אבאנעמענטס־פרייז: ... [illegible]

Redaktor-wydawca B. Hamburski

Tłocznia: K. i M. Hamburskich w Łodzi Piotrkowska 18.